

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчальний центр заочно-дистанційної освіти

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Управління власним капіталом банку за матеріалами
ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

КВРФБС 013719.01.08.00

Виконала: студент II курсу група ФБСмд-22-1 _____ Олександр ОЧЕРЕТНИЙ
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент _____ Катерина ЛАРІОНОВА
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Хмельницький 2023

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи управління власним капіталом банку	9
1.1 Сутність та кваліфікація власного капіталу банку	9
1.2 Концептуальні основи управління власним капіталом банку	17
2 Аналітичні основи управління власним капіталом банківських установ	25
2.1 Аналіз власного капіталу банків України за 2020-2022 роки	25
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки	33
3 Напрями вдосконалення управління власним капіталом ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»	44
Висновки	64
Список використаних джерел	70
Додатки	76

Вступ

Актуальність теми. Продуктивна робота економіки України та темпи її масштаби її інвестиційної діяльності прямо залежать від стану і розвитку вітчизняної банківської системи. Водночас, нещодавні зміни на світовому фінансовому ринку радикально впливають на процеси управління капіталом банків. Практично всі країни з активними ринками банківських послуг почали ставити банківським установам жорсткіші вимоги щодо ефективності використання їхнього капіталу і рівня капіталізації. Отже, питання ефективного керування капіталом банків є надзвичайно актуальними у всьому світі. Особливо гостро постають питання, пов'язані із забезпеченням результативного управління капіталом банків під час фінансових криз, коли знижується довіра клієнтів до банків і відбувається великий відтік капіталів з банківської системи.

В Україні управління банківським власним капіталом в умовах нестабільного розвитку фінансового ринку стикається з особливими труднощами, зумовленими незавершеністю економічних реформ (деякі були призупинені під час війни), недосконалістю нормативно-правової бази, нерозвиненістю ринку капіталу тощо. За таких умов забезпечення ефективного управління власним капіталом банківських установ стає важливим завданням регулятора та загалом національної економіки.

Дослідження основних аспектів управління власним капіталом банку є постійним та актуальним об'єктом уваги як науковців, так і практикуючих банкірів. Серед вітчизняних науковців питання формування, розподілу та використання власного капіталу банківської установи досліджували Л. Алексеєнко, З. Васильченко, О. Вовчак, О. Дзюблюк, І. Діденко, Ж. Довгань, П. Буряк, В. Герасименко, Д. Гладких, І. Гуцал, А. Криклій, В. Крилової, Н. Ковда, О. Коваль, О. Лисенок, В. Міщенко, Р. Тиркало, Є. Осадчий, Н. Островська, Н. Радова, С. Науменкова та інші.

Однак не всі аспекти управління власним капіталом банку в повній мірі

досліджені та розкриті, існує необхідність подальших досліджень у таких напрямках, як уточнення економічної сутності та систематизація видів капіталу банку; поглиблення теоретичних аспектів управління власним капіталом банку, зокрема удосконалення інструментарію управління формуванням власного капіталу банку на основі розробки механізму управління ним; розвиток науково-методичних підходів до аналізу власного капіталу вітчизняних банків та їх капіталізації в умовах воєнного стану.

Необхідність та значимість вирішення зазначених вище питань, пов'язаних з управлінням власним капіталом банку, обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, визначили основну мету, об'єкт, предмет, завдання та основні методи дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та удосконалення теоретико-методичних засад управління власним капіталом банку та розробка науково-практичних рекомендацій щодо побудови механізму їх реалізації в умовах нестійкого та мінливого зовнішнього середовища.

Зазначена мета кваліфікаційної роботи зумовила постановку та необхідність розв'язання наступних завдань:

- дослідити економічну сутність власного капіталу банку, його види та фактори, що впливають на процес управління капіталом банку;
- систематизувати функції власного капіталу банку;
- проаналізувати основні складові процесу управління власним капіталом банку;
- проаналізувати сучасний стан капіталізації банків України протягом 2020-2022 років;
- проаналізувати стан фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки
- дослідити особливості управління власним капіталом ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки;
- вдосконалити систему управління власним капіталом ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК».

Об'єктом дослідження – є процес управління власним капіталом

банківських установ в умовах нестабільності фінансового ринку.

Предметом дослідження – є методичні засади та науково-практичні рекомендації щодо формування механізму управління власним капіталом банку в кризових умовах функціонування фінансового ринку.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: системного аналізу і синтезу (при формуванні вступу та висновків кваліфікаційної роботи, при дослідженні економічної дефініції «власного капіталу банку», визначенні видів капіталу банку); аналіз та спостереження (під час дослідження рівня капіталізації банківської системи України та для аналізу фінансово-господарського стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»); методи абстрактного та конкретного (для дослідження питань формування та використання капіталу банку); абстрактно-логічний метод (для пошуку шляхів удосконалення механізму управління власним капіталом банку).

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи становили законодавчі та нормативні акти, що регулюють основні аспекти формування та використання власного капіталу вітчизняних банків, офіційні аналітичні матеріали Національного банку України, фінансова звітність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК», наукові дослідження та праці науковців, інформаційні джерела присвячені проблемам управління власним капіталом банківських установ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретичних та методичних підходів удосконалення процесів управління власним капіталом банків в умовах економічної нестабільності. Наукову новизну кваліфікаційної роботи визначають такі положення:

удосконалено:

– механізм формування власного капіталу банківської установи шляхом створення формуючого та функціонального блоків. На відміну від існуючих підходів, розподіл механізму на два блоки дає можливість комплексно здійснювати управління формуванням власного капіталу банку, що ґрунтується на здійсненні поетапного вибору і використанні методів, важелів,

інструментів, заходів управління та формуванні адекватної їм структури системи управління. Реалізація запропонованого підходу спрямована на забезпечення підвищення ефективності управління власним капіталом банку та зростання його капіталізації;

отримала подальший розвиток:

– систематизація основних принципів реалізації механізму управління формуванням власного капіталу банку, в якій запропоновані нові принципи: регулятивної відповідальності, пропорційності. Запропонована класифікація принципів управління капіталом банку буде допомагати банківській установі краще збалансувати використання капіталу відповідно до ризикованості банківських операцій та рівня активів, а також дотримуватися встановлених законодавчих та регулятивних вимог до обсягу та якості капіталу для забезпечення стабільності та легітимності діяльності банку;

Апробація результатів дослідження. Окремі результати дослідження доповідалися на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (16 листопада 2023 року), Хмельницький національний університет, кафедра фінансів, банківської права, страхування та фондового ринку.

Публікації. Основні положення наукової новизни, пропозиції та висновки кваліфікаційної роботи викладено у одній науковій праці загальним обсягом 0,21 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 46 найменувань та 5 додатків. Основний текст дослідження викладено на 69 сторінках та робота містить 18 таблиць, 6 рисунків.

1 Теоретичні основи управління власним капіталом банку

1.1 Сутність та кваліфікація власного капіталу банку

Фінансова система, виступаючи координатором грошово-кредитних потоків у державі, відіграє винятково вагомий роль для економіки, забезпечуючи значною мірою її ефективне функціонування. Банківські установи акумулюють заощадження юридичних і фізичних осіб, здійснюють кредитування суб'єктів господарювання та населення, а також проводять розрахункові операції через платіжну інфраструктуру держави. Виконання цих функцій банками значною мірою зумовлюється рівнем їх забезпеченості фінансовими ресурсами, в тому числі власним капіталом, необхідним як на етапі становлення банку, так і в процесі подальшої його діяльності.

Невід'ємною складовою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання є його капітал, оскільки саме його формування передуює початку діяльності. Це твердження цілком стосується і банків, хоча тут, порівняно з підприємствами, частка власного капіталу у структурі фінансових ресурсів є незначною. Це насамперед, пояснюється специфікою роботи банків, котрі залучають вільні кошти на грошовому ринку та надають їх на комерційній основі іншим гравцям фінансового сектору (наприклад, у формі кредитів). На відміну від решти суб'єктів господарювання, де власний капітал забезпечує платоспроможність та основну діяльність, у банках він виконує в першу чергу функцію страхування та захисту інтересів клієнтів. Таким чином, власний капітал є важливим чинником, що впливає на надійність, стійкість та платоспроможність банківської установи, та має постійно перебувати під контролем регулюючих органів, котрі здійснюють нагляд за діяльністю банківської системи загалом.

З огляду на викладене вище, особливо актуальним постає завдання ґрунтовного вивчення економічної природи, специфіки формування та

функціонального призначення власного капіталу банківської установи. Адже, добре розроблена теорія управління власним капіталом є однією з найважливіших передумов його ефективного формування та використання. Відправною точкою дослідження власного капіталу, на нашу думку, має стати осмислення та розкриття сутності поняття «капітал».

Враховуючи єдність синтезу та логічного методів дослідження проаналізуємо еволюцію категорії та економічну природу дефініції «капітал». Науковці різних періодів тлумачили це поняття по-різному, тому що воно є одним із динамічнішим та має глибокий економічний зміст.

«Економічна природа капіталу банку виявляється у такій його характеристиці, як інвестиційний ресурс, призначений для інвестування з подальшим набуттям прав розпорядження та отриманням доходу. З огляду на це банки можуть вкладати свій вільний капітал у прибуткові інвестиційні проекти інших економічних суб'єктів» [18].

Здійснений аналіз ключових ознак та характеристик капіталу банку підтверджує багатогранність і складність цієї економічної категорії як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Всі розглянуті вище характеристики відображають різні аспекти функціонування банківського капіталу, причому між ними існує тісний взаємозв'язок, що потребує комплексного врахування в процесі визначення капіталу банку як економічного поняття.

Об'єктивний аналіз різноманітних підходів та поглядів стосовно суті капіталу банку, його ознак і характеристик дає підстави стверджувати, що капітал банку - це частина банківських ресурсів, спрямована в господарський обіг, котра являє собою сукупність власних, залучених та позичених грошових коштів, наявних у розпорядженні банку та використовуваних ним для формування матеріальних, нематеріальних і фінансових активів з метою отримання прибутку від здійснення банківської діяльності.

Проведене дослідження сутності капіталу банківської установи продемонструвало багатогранність та складність цієї дефініції, економічний зміст якої розкривається в органічному поєднанні матеріально-речовинного

наповнення та суспільно-економічної форми. Розглянуті характерні ознаки, властивості та функції, що виконуються капіталом банку, органічно доповнюють його сутність. Виокремлення у структурі капіталу банку складових елементів (власного, залученого та позиченого капіталів) дає підстави віднести банківський капітал до капіталу, задіяного у господарському процесі, а не лише посередницького, основною метою якого є формування прибутку банку, доходів його клієнтів у вигляді дивідендів і процентів, а також створення сприятливих умов для подальшого розвитку банку в економічній системі на ринкових засадах з урахуванням факторів часу, ризику і ліквідності.

Наявність власного капіталу банку – є необхідною умовою створення та успішної діяльності будь-якого комерційного банку. Визначити роль та економічне значення власного капіталу у формуванні сукупного капіталу банківської установи можна лише за умови детального вивчення специфіки його еволюції з урахуванням економічної сутності та виконуваних ним функцій.

В економічній літературі сьогодні існує досить багато розбіжностей щодо тлумачення сутності дефініції «власний капітал банку». Саме відсутність чіткого визначення даного поняття призводить до ототожнення його з «фінансовими ресурсами банку», «власними коштами банку», «загальним капіталом банку» що в свою чергу досить сильно ускладнює як теоретичні, так і практичні засади управління власним капіталом банку.

Наприклад в своїх наукових працях Радова Н.В. досліджуючи сутність власного капіталу банку, наводить трактування саме капіталу банківської установи як «фонду ресурсів, що були внесені засновниками, акціонерами (учасниками) банку, і належать їм» [37]. Це, насамперед, пов'язано з трактовкою власного капіталу банківських установ в Законі України «Про банки і банківську діяльність»: «власний капітал – власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань» [1]. Тобто у даному нормативному документі взагалі не дається поняття «капітал банку», а тільки поняття «власний капітал». Також в даному нормативному документі вказується, що банківський капітал поділяється на основний та додатковий..

Отже, можна стверджувати, що вітчизняне законодавство трактує поняття «капітал банку» лише як «власний капітал».

Розглянемо більш детально різні трактування науковцями дефініції «власний капітал» банку в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «власний капітал» у наукових працях різних авторів

№	Автор	Визначення
1	Законі України «Про банки і банківську діяльність» [1]	«власний капітал – власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань»
2	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2]	«власний капітал – це різниця між активами і зобов'язаннями підприємства»
3	Зінченко О.В., Армаш Г.О. [15]	«власний капітал – це сукупність економічних благ у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які залучаються до економічного процесу діяльності суб'єкта господарювання без визначення терміну повернення їх власникам, і здатні генерувати доходи»
4	Онищенко Ю.І., Гребінщикова Т.С. [30]	«власний капітал банку – це грошові кошти, внесені акціонерами (засновниками банку), а також кошти, утворені в процесі діяльності банку для забезпечення його економічної самостійності й фінансової стійкості протягом усього періоду його діяльності»
5	Радова Н.В. [37]	«власний капітал являє собою грошові кошти і виражену у грошовій формі частину майна, які належать його власникам, забезпечують економічну самостійність і фінансову стійкість банку, використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку»
6	Лисенок О.В. [26]	«власний капітал банку – це окремий об'єкт управління в системі фінансів банківської установи, який формується з власних коштів акціонерів банку, спеціальних фондів і резервів та забезпечує здійснення фінансово-економічних операцій з метою одержання прибутку»
7	Чорна О.Є. [46]	«власний капітал банку – це спеціально створені фонди та резерви, які використовуються банком протягом всього періоду його функціонування і призначені для поглинання можливих збитків та забезпечення економічної стабільності банку»

Джерело: систематизовано автором

Виходячи з аналізу визначень щодо сутності дефініції «власний капітал» банку, пропонуємо дати наступне визначення, яке найточніше буде відображати сутність даного поняття: власний капітал банківської установи – це складова фінансових ресурсів банку, що є сукупністю грошових коштів власників банку, а також коштів, які утворені внаслідок його ефективної діяльності, і забезпечують належну фінансову стабільність та економічну самостійність та використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою отримання прибутку.

Багатофункціональне призначення власного капіталу банківської установи робить його неоднорідним за складом, тобто він складається з трьох основних складових, а саме:

- перша складова власного капіталу банку є найстабільнішою. Вона призначена для забезпечення основної діяльності банку. До неї входить: статутний капітал, резервний та субординований капітал, емісійні різниці, переоцінка активів, фонди розвитку та заохочення персоналу;

- друга складова власного капіталу призначена для страхування ризиків банківських операцій. Вона є більш мінливою і складається з резервного капіталу та резервів для покриття ймовірних збитків від активних операцій;

- третя складова власного капіталу використовується для регулювання його загального розміру. Вона може також забезпечувати діяльність і страхувати ризики банку. Ця частина є найбільш мінливою, оскільки залежить від цілей та стратегічних потреб банку, а також від зміни вимог Національного банку України. Вона включає нерозподілений прибуток, а також частково для цього можуть залучатися кошти на умовах субординованого боргу.

Відповідно до чинного вітчизняного законодавства формування власного капіталу банківської установи передбачено лише у грошовій формі

(дозволяється в національній або у вільно конвертованій іноземній валюті), оскільки саме грошова форма капіталу є найбільш поширеною та ліквідною, а значить легко трансформується в інші форми.

Для кращому розумінню сутності власного капіталу банківської установи розглянемо його систематизацію за різними ознаками (таблиця 1.2).

За ознакою «залежно від організаційно-правової форми діяльності» власний капітал банківської установи поділяється на пайовий та акціонерний. Акціонерний власний капітал банку коли тільки створюється банк формується у результаті первинної емісії акцій та їх розміщення. У випадку продажу акцій за ціною, що перевищує їх номінальну вартість, акціонери банку отримують емісійний дохід, який стає складовою частиною їх власного капіталу.

Таблиця 1.2 - Систематизація власного капіталу банківської установи

№	Ознака	Види власного капіталу
1	За організаційно-правовою формою діяльності	акціонерний власний капітал
		пайовий власний капітал
2	За резидентністю	національний
		іноземний
3	За формою власності	приватний
		колективний
		державний
4	За способом розрахунку	балансовий капітал
		регулятивний капітал
5	За характером використання	капітал, що нагромаджується
		капітал, що споживається
6	За джерелами формування	статутний капітал
		резервний капітал та інші фонди
		накопичений (нерозподілений) прибуток
		емісійний дохід
7	За призначенням	Основний капітал (для забезпечення діяльності)
		Додатковий капітал (для покриття ризиків)
		Резервний капітал (для регулювання розміру)

Джерело: систематизовано автором на основі [15; 26]

Початкове формування пайового власного капіталу банківської установи відбувається через внесення коштів та майна (паїв) в її статутний капітал засновниками. Пайові банківські установи структуруються на принципах товариств з обмеженою відповідальністю та кооперативних банків,

де відповідальність кожного учасника обмежена розміром його внеску. В Україні всі банки є акціонерними товариствами.

За юридичною формою власності виокремлюють такі види власного капіталу банківської установи, як приватний (заснований на власності фізичної особи), державний, який на правах власності належить державі та колективний, що заснований на власності колективу господарських товариств та підприємств.

За ознакою «резидентність», вирізняють власний капітал банку – національний, що сформований та належить юридичним та фізичним особам – резидентам нашої країни, та іноземний, що сформований та належить на правах власності юридичним і фізичним особам – нерезидентам нашої країни.

Залежно від характеру використання власний капітал банку поділяється два види: на капітал, що нагромаджується та який споживається. Капітал, що нагромаджується використовується для проведення банківських операцій та надання послуг, а капітал який споживається використовується, тільки на матеріальне стимулювання та соціальний розвиток колективу банківської установи.

Залежно від методу розрахунку, виділяють два види власного капіталу банку: балансовий та регулятивний. Балансовий власний капітал визначається як різниця між балансовою вартістю активів та зобов'язань банку. Регулятивний власний капітал використовується для розрахунку економічних нормативів діяльності банку та інших регулятивних цілей органами банківського нагляду. Його обчислення базується на складній формулі, яка регулярно коригується Національним банком України. В цій формулі за основу беруть показник балансового власного капіталу, який подальше коригується (зазвичай, зменшується) на різноманітні балансові статті, що відображають ризики банківської діяльності.

Методологічною базою для розрахунку регулятивного власного капіталу банківської установи служить Закон України «Про банки і банківську діяльність». Згідно цього закону власний капітал банківської установи

поділяється на основний та додатковий. Основний капітал включає статутний капітал, розкриті резерви (створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку); надбавки до курсу акцій та додаткові внески акціонерів у власний капітал банку, а також фонд покриття ризиків. Додатковий капітал банківської установи містить нерозкриті резерви, резерви переоцінювання активів, гібридні капітальні інструменти і субординований борг. Слід відзначити, що Національний банк України може визначити інші статті балансу для включення до додаткового капіталу, а також встановити умови і порядок цього включення. Таким чином, додатковий капітал, порівняно з основним, вважається менш важливим та менш якісним. З урахуванням цього, для додаткового капіталу встановлено ряд обмежень на його використання при розрахунках регулятивного капіталу.

Відповідно до порядку та джерел формування власного капіталу банку можна виділити наступні складові: статутний капітал, резервний капітал, спеціальні фонди і резерви, нерозподілений прибуток та субординований капітал. Важливо враховувати функціональне призначення і вартість кожної складової власного капіталу, а також джерела їх формування. Окрім того, важливим є визначення стратегії та тактики, які конкретний банк обирає для ведення своєї банківської діяльності.

Наведена систематизація власного капіталу банківської установи допомагає краще зрозуміти його сутність, а також вибрати основні інструменти для управління ним.

Функціональність власного капіталу банківської установи певною мірою забезпечує виконання ним основних функцій. Це чітко можна простежити через функції, що виконує капітал банківської установи. Детальний розгляд ролі, яку виконує капітал банку, є специфічним гарантом для проведення банківських операцій та виражає характер його функціонування. В міжнародній та вітчизняній науковій літературі існують різноманітні підходи до визначення функцій банківського капіталу. Найважливішими вважаються такі функції, як захисна, оперативна та

регулятивна. Згідно закону України «Про банки та банківську діяльність», ці функції вважаються визначальними:

- «захисна функція дає змогу банку проводити операції у разі виникнення втрат чи непередбачуваних збитків;
- оперативна дає змогу створювати фінансовий резерв або своєрідний запас у разі виникнення непередбачених умов чи збитків;
- регулятивна функція пов'язана винятково у відношенні та зацікавленості суспільства в успішному функціонуванні банків. Національний банк України здійснює оцінку та контроль за діяльністю банків за встановленими нормативами, нормативи адекватності основного та регулятивного капіталу» [1].

Однак, крім основних функцій власного капіталу в економічній літературі досліджується ще ряд функцій, які також відображають сутність даного поняття і показують на скільки дана дефініція є різнофункціональною та складною. Систематизуємо основні функції власного капіталу банківської установи за різними критеріями в таблиці А.1 (додаток А).

Визначена сутність та функції власного капіталу банківської установи вказують на його динамічну та функціональну природу, яка забезпечує ведення активної банківської діяльності з самого початку утворення. Функціональні аспекти власного капіталу забезпечують підтримання довіри населення до банків та сприяють фінансовій стійкості банківської системи шляхом реалізації поточних та стратегічних завдань.

1.2 Концептуальні основи управління власним капіталом банку

Управління власним капіталом банківської установи доцільно розглядати як процес формування та використання капіталу банку, від якого залежить забезпечення стабільного фінансового розвитку як окремо взятого

банку так і загалом банківської системи. Забезпечення адекватного рівня капіталу стає визначальним фактором для фінансової стійкості та успішності банківської установи в умовах зростаючої конкуренції та мінливості фінансового середовища.

Збалансоване управління капіталом банку стає ключем до забезпечення необхідного рівня його ліквідності, оптимізації ризиків, та здатності витримувати турбулентні зміни на фінансовому ринку. Тому, необхідність у розробці концепції підвищення ефективності управління власним капіталом банку обумовлена проблемами, які в значній мірі залежать від кризових явищ на фінансовому ринку. Важливо враховувати, що якість управлінських рішень на рівні банку має прямий вплив на можливість покращення фінансових результатів банківської системи загалом. Таким чином, ефективне управління власним капіталом банку вимагає комплексного та системного підходу.

Мета управління власним капіталом для зростання ринкової вартості банку передбачає дві взаємопов'язані стратегічні лінії: знаходження додаткових джерел фінансування, які відповідають стратегії розвитку банку та оптимізація структури власного капіталу за критерієм мінімізації його вартості.

Ефективне управління власним капіталом:

- дозволяє банку мінімізувати ризики, збалансовувати портфель активів та пасивів, що впливає на загальну стійкість установи; ефективно реагувати на змінні ринкові умови та швидко адаптуватися до нових викликів; відповідати регуляторним вимогам, що стосуються рівня та якості власного капіталу, щоб уникнути санкцій та забезпечити законність діяльності;
- сприяє привертанню інвесторів, виявленню довіри серед клієнтів та зміцненню репутації банку; максимізації прибутковості та забезпеченню конкурентоспроможності на ринку;
- підвищує готовність банку до вирішення кризових ситуацій та відновлення фінансової стабільності.

З урахуванням постійних змін у глобальній економіці та росту

технологічної конкуренції, ефективне управління власним капіталом також включає в себе адаптацію до цифрових трансформацій та впровадження інновацій. Це стає ключовим фактором для збереження конкурентоспроможності та визначення банківської установи як лідера на фінансовому ринку.

Концептуальна модель управління власним капіталом банківської установи представлена на рисунку 1.1. Ретельно проаналізуємо кожен етап моделі управління власного капіталу банку.

Насамперед необхідно дослідити основні принципи управління формуванням власного капіталу банківської установи. Принцип адекватності означає належність управління власним капіталом нормативно-законодавчим положенням і умовам функціонування банківської установи. Цей принцип впливає з принципу адекватності, який має важливе значення для банківського нагляду. З іншого боку, обсяг та структура власного капіталу повинні відповідати адекватним потребам банку у сфері його діяльності на ринку банківських послуг. Забезпечення достатності обсягу власного капіталу є ключовою умовою для успішної діяльності банку. Принцип прозорості обраний через те, що всі банки України є акціонерними товариствами. Реалізація цього принципу у процесі управління власним капіталом банківської установи забезпечує надання клієнтам, акціонерам та інвесторам інформації про фінансовий стан даного банку і безпосередньо про достатність капіталу, що є необхідною для прийняття управлінських рішень.

Принцип оптимізації вказує на можливість обрати найбільш оптимальну структуру власного капіталу банківської установи та найбільш оптимальний відсоток власного капіталу в загальній структурі капіталу. Принцип ефективності передбачає пошук більш ефективних методів формування та використання власного капіталу банку з двох позицій. Насамперед, це стосується мінімізації витрат банку, які пов'язані з формуванням власного капіталу. Також, будь-яке управлінське рішення щодо формування та використання власного капіталу банківської установи має базуватися на

реалізації потенційних можливостей її стосовно забезпечення достатнім обсягом власного капіталу.

Мета управління власним капіталом банку полягає в підвищенні ефективності його управління згідно з визначеними завданнями. Завдання управління власним капіталом банку, на нашу думку, можна розглядати в такому контексті. Перша група завдань включає системні, які тісно пов'язані із загальними завданнями управління банківськими ресурсами. Друга група охоплює спеціальні завдання, які акцентують увагу на формуванні та використанні саме власного капіталу. Це групування завдань може бути умовним, але воно допомагає визначити пріоритети управління банківською установою.

Серед системних завдань можна відзначити наступне: розробка стратегії формування власного капіталу банку, яка повинна бути взаємопов'язаною із загальною стратегією банківської установи; визначення необхідного обсягу власного капіталу банку, який включає статутний, резервний та інші форми власного капіталу, враховуючи етап розвитку банку та його фінансовий стан. На етапі становлення банку формування капіталу залежить від намірів банку стосовно залучення фінансових ресурсів та створення клієнтської бази. У процесі розвитку банку вирішення цього завдання залежить від стратегії розвитку, регуляторних заходів, створення систем підтримки управлінських рішень щодо формування та використання власного капіталу банку, інформаційного забезпечення, моніторингу, діагностики та системи фінансової безпеки банку.

Серед спеціальних завдань слід виділити аналіз факторів, що впливають на управління власним капіталом банку, вибір оптимальних методів формування власного капіталу, оптимізацію його структури та оцінку можливостей ефективного використання.

Аналізуючи фактори впливу на управління власним капіталом банківської установи необхідно обов'язково враховувати нормативно-законодавчі умови регулювання власного капіталу та потреби збільшення його

обсягу. При цьому необхідно детально розглядати умови реалізації особливо важливої захисної функції власного капіталу банку, яка у сучасності набула особливого значення. Визначення завдань, пов'язаних із вибором ефективних методів формування власного капіталу банку, обумовлене високим рівнем ризиків банківської діяльності в Україні.

Складність структури власного капіталу банківської установи обумовлена кількома факторами: необхідність дотримання економічних нормативів, встановлених центральним банком, потребою у формуванні резервів на випадок непередбачених ситуацій і різних фондів, спрямованих на втілення політики розвитку банку. Від оптимізації структури власного капіталу банківської установи залежить створення умов для забезпечення пріоритетних напрямків у системі управління банківським капіталом на всіх рівнях.

Розрахунок ефективного використання власного капіталу є завданням досить складним у порівнянні з визначенням ефективності використання залученого та позиченого капіталу. Проте формування надмірних обсягів власного капіталу банківської установи може призвести до неефективної діяльності всієї банківської установи. Тому це вимагає належного оцінювання як на етапі створення банку, так і на етапі збільшення його власного капіталу у процесі розвитку.

Ключова роль у побудові моделі управління власним капіталом банку належить розробці механізму, який дозволить організувати процес оптимізації обсягів власного капіталу банківської установи залежно від умов здійснення банківської діяльності. Тобто, для вирішення вищезазначених завдань необхідно розробити механізм управління власним капіталом банківської установи, який, базуючись на системному підході, дозволить визначити шляхи досягнення концептуальної мети. Ми пропонуємо структуру такого механізму, яка включає три основні складові: методи та інструменти управління власним капіталом банку, засоби оцінки його достатності та комплекс економіко-математичних моделей для формування власного

капіталу банку. Методи управління формуванням власного капіталу банківської установи пов'язані з функціями управління та визначаються типами капіталу.. Інструменти управління власним капіталом різняться в залежності від виду капіталу, і вибір конкретних методів вимагає урахування їх переваг та недоліків.

В банківській практиці існують такі способи оцінювання достатності власного капіталу банківської установи, як визначення бухгалтерської (балансової) вартості, визначення ринкової вартості та регулювання бухгалтерських процедур,. Якість використання конкретного способу залежить від ефективності реалізації фінансового обліку.

Реалізація банківської політики щодо управління власним капіталом здійснюється через відповідний фінансовий механізм. Саме тому розробка теоретико-методологічної та методичної баз, які би враховували особливості процесу формування та використання власного капіталу банку, трансформували їх у комплекс відповідних процедур, що є складовими управління та набули особливої актуальності в ринкових умовах.

Розпочати розроблення теоретичних основ і практичних порад, пов'язаних із механізмом управління власним капіталом банку, слід із чіткого визначення окремих понять.

Механізм управління власним капіталом банку є однією зі складових фінансового механізму. У теорії фінансів існують різні підходи до визначення дефініції «фінансовий механізм», але чітко простежується єдність поглядів науковців, що фінансовий механізм це сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Також необхідно зазначити, що на практиці фінансовий механізм реалізує себе через сукупність управлінських функцій та інструментів, тому доцільним є дослідження його з точки зору фінансового менеджменту банку.

Механізму управління власним капіталом банківської установи, пропонується розуміти як «цілісну систему фінансових методів та важелів, а також організаційну структуру банківської установи, які, спираючись на

нормативно-правову та інформаційну базу, забезпечують формування та ефективне використання власного капіталу, яке здатне забезпечити виконання вимог центрального банку та прибуткову діяльність банківської установи» [23]. На відміну від поширеного загального поняття фінансового механізму банку, механізм управління власним капіталом має більш прикладний характер та пов'язаний із забезпеченням банківських установ власними коштами.

В той же час, механізм управління формуванням власного капіталу банківської установи відображає один з напрямків стратегії її розвитку, метою функціонування якої є забезпечення банків достатнім обсягом власного капіталу. Даний механізм має обов'язково базуватися на Положеннях Базельського комітету, вимогах центрального банку та інших вітчизняних органів нагляду за капіталом банку та стратегією, що обрана банківською установою.

Основними критеріями оцінки ефективності реалізації запропонованої моделі управління формуванням власного капіталу банку є:

- підвищення рентабельності власного капіталу банку, що є важливим показником його фінансового успіху та привабливості для інвесторів;
- розширення кредитно-інвестиційні можливості банку, що сприяє його розвитку та конкурентоспроможності на ринку;
- покращення ліквідності банку, забезпечуючи йому необхідні ресурси для покриття фінансових зобов'язань у визначений період;
- підвищення довіри клієнтів, яка проявляється у зростанні клієнтської бази та збільшенні обсягів банківських операцій.

2 Аналітичні основи управління власним капіталом банківських установ

2.1 Аналіз власного капіталу банків України за 2020-2022 роки

На сучасному етапі розвитку економіки України спостерігається тенденція до нарощення фінансової нестабільності, яка сколихнула не тільки нашу країну, але й світову економіку, що викликано повномасштабною війною росії проти України. Такі події призвели до переходу економіки нашої країни до цивілізованих ринкових відносин, де ключовий акцент робиться на розвиток та вдосконалення функціонування комерційних банків, а також формування та ефективне використання їхніх ресурсів. В умовах обмеженості та дефіциту фінансових ресурсів особливо важливими стають аспекти формування власної ресурсної бази банку та оптимізації її структури. Для досягнення цього необхідно в першу чергу провести аналіз поточного стану необхідного обсягу капіталу, яким володіють вітчизняні банківські установи, та визначити напрями ефективного управління ним.

В цілому, війна не вплинула негативно на стан вітчизняної банківської системи. Навіть навпаки, банківська ліквідність активно збільшувалась за рахунок емісійного фінансування дефіциту державного бюджету та отримання міжнародної допомоги. «Наприкінці 2022 року ліквідність банківської системи вже в 6 разів перевищує нормативні значення, а основний та регулятивний капітал банків – в 2 рази» [10].

Банківський капітал відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного та стійкого розвитку вітчизняного банківського сектору економіки. Залежно від рівня достатності власного капіталу визначається спроможність банківських установ покривати ризики, пов'язані з проведенням банківських операцій, а також їхню капітальну стійкість.

Власний капітал банків є складовою фінансових ресурсів, тому проаналізуємо динаміку основних складових фінансових ресурсів банків

України за 2020-2022 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка основних складових фінансових ресурсів банків України за 2020-2022 роки

Показники	Абсолютна сума на кінець року, млн. грн			Абсолютне відхилення (+, -)		Темп приросту (спаду), %	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021	2021 від 2020	2022 від 2021
Власний капітал	209460	255514	215840	+46054	-39674	+21,99	-15,53
в тому числі статутний капітал	479932	481535	407021	+1603	-74514	+0,33	-15,47
Зобов'язання	1612174	1798250	2135043	+186076	+336793	+11,54	+18,73
Всього	1822814	2053928	2353592	+231114	+299664	+12,68	+14,59

Джерело: систематизовано автором на основі [31; 32; 33]

«Власний капітал банків зріс за період 2020–2022 року на 6380 млн грн або на 3,04%. Протягом даного періоду він змінювався неоднозначно, так у 2021 році порівняно з 2020 роком він збільшився на 46054 тис. грн або на 21,99%. Однак, вже у 2022 році порівняно з 2021 роком власний капітал вітчизняних банків зменшився на 39674 млн грн або на 15,5%, це насамперед пояснюється негативними наслідками початку воєнних дій у 2022 році. Також необхідно відмітити, що у 2022 році порівняно з попереднім роком також зменшився статутний капітал вітчизняних банків на 74514 млн грн або на 15,47%. Але вже за перші п'ять місяців 2023 року капітал банків майже досягнув рівня 2022 року, що говорить про те, що банківська система вистояла і починає далі розвиватися не дивлячись на військову агресію з боку росії. Проте власний капітал банків мав неоптимальну структуру з основною часткою статутного капіталу та непокритими збитками минулих років» [38].

Проаналізуємо структуру основних складових фінансових ресурсів вітчизняних банків у 2020-2022 рока (таблиця 2.2).

Питома вага власного капіталу банківської системи в загальній сумі пасивів змінювалась неоднозначно: у 2021 році порівняно з попереднім роком зросла на 0,96 п. п., у 2022 році порівняно з 2021 роком вона навпаки знизилась на 3,19 п. п. Таким чином питома вага власного капіталу у 2020 році дорівнювала 11,49%, у 2021 році – 12,45%, у 2022 році – 9,26%.

Таблиця 2.2 – Структура основних складових фінансових ресурсів банків України у 2020-2022 роках

Показники	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
	2020 р.		2021 р.		2022 р.	
Власний капітал	209460	88,51	255514	87,55	215840	90,55
Зобов'язання,	1612174	11,49	1798250	12,45	2135043	9,26
Всього	1822814	100	2053928	100	2353592	100

Однак, оскільки специфіка роботи банків в тому, що вони є фінансовими посередниками, тому в структурі фінансових ресурсів найбільшу частку займали саме зобов'язання, які з кожним роком зростали. У 2020 році частка зобов'язань в загальній сумі пасивів дорівнювала 88,51%, у 2021 році – 87,55%, у 2022 році – 90,55%.

Проаналізуємо склад та динаміку власного капіталу банків України за 2020-2022 роки (таблиці 2.3).

Таблиця 2.3 – Динаміка власного капіталу банків України за 2020-2022 роки

Складові	Абсолютна сума на кінець року, млн. грн			Відхилення абсолютне (+, -)		Темп приросту, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Статутний капітал	479336963	481423858	406185175	+2086895	-75238683	+0,44	-15,63
Емісійні різниці	14208116	14820653	14544657	+612537	-275996	+4,31	-1,86
Незарєєстрований статутний капітал	595041	111225	835369	-483816	+724144	-81,31	+651,06
Інший додатковий капітал	-45810	441668	-2911	+487478	-444579	+1064,13	-100,66
Резерви та інші фонди банку	25426311	33348590	42602362	+7922279	+9253772	+31,16	+27,75
Резерви переоцінки	19061181	15038038	127298	-4023143	-14910740	-21,11	-99,15
Непокритий збиток	-329122192	-289669968	-248452083	+39452224	+41217885	-11,99	-14,23
Всього	209459609	255514064	215839868	+46054455	-39674196	+21,99	-15,53

З даних таблиці 2.3 видно, що протягом аналізованого періоду загальна сума власного капіталу змінювалась неоднозначно, у 2021 році порівняно з 2020 роком вона зросла на 46054455 тис. грн або на 21,99%, у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки знизилася на 39674196 тис. грн або на 15,53%. Зростання власного капіталу у 2021 році спостерігалось переважно за рахунок наступних статей: «Резерви та інші фонди банку», яка зросла на 7922279 тис. грн або на 31,16%; «Емісійні різниці» зросли на 612537 тис. грн або на 4,31%; «Інший додатковий капітал» зріс на 487478 тис грн або на 1064,13%, а також за рахунок зниження суми непокритого збитку на +39452224 тис. грн. В той же час зниження суми власного капіталу у 2022 році спостерігається переважно за рахунок зниження статутного капіталу банків на 75238683 тис. грн або на 15,63%, а також за рахунок зниження суми резервів переоцінки на 14910740 тис грн або на 99,15%. Необхідно також підкреслити, що у 2022 році порівняно з 2021 роком сума непокритого збитку також знизилась на 41217885 тис грн або на 14,23%.

Проаналізуємо структуру власного капіталу вітчизняних банків України за 2020-2022 роки (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Структура власного капіталу банків України у 2020-2022 роках

Показники	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
	2020 р.		2021 р.		2022 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Статутний капітал	479336963	228,84	481423858	188,41	406185175	188,19
Емісійні різниці	14208116	6,78	14820653	5,80	14544657	6,74
Незареєстрований статутний капітал	595041	0,28	111225	0,04	835369	0,39
Інший додатковий капітал	-45810	-0,02	441668	0,17	-2911	0,001
Резерви та інші фонди банку	25426311	12,14	33348590	13,05	42602362	19,74
Резерви переоцінки	19061181	9,10	15038038	5,89	127298	0,06
Непокритий збиток	-329122192	-157,13	-289669968	-113,37	-248452083	-115,11

Всього	209459609	100	255514064	100	215839868	100
--------	-----------	-----	-----------	-----	-----------	-----

Найбільшу частку власного капіталу вітчизняних банків займає статутний капітал. Питома вага статутного капіталу у 2020 році дорівнювала – 228,84%, у 2021 році – 188,41%, у 2022 році – 188,19%.

Друге місце в структурі власного капіталу займають резерви та інші фонди банку і їх частка з кожним роком збільшується, так у 2020 році вона дорівнювала 12.4%, у 2021 році – 13,05%, у 2022 році – 19,74%.

Питома вага резервів зросла у 2021-2022 роках у зв'язку з тим, що під час війни банківські установи збільшили суму резервів під ризикові активні операції. Особливо зросли резерви під кредитні операції, оскільки в період воєнного стану майже в усіх банках зросла частка непрацюючих кредитів. Також позитивним в зміні структури власного капіталу є те, що поступово зменшується частка непрацюючих кредитів, у 2022 році порівняно з 2020 роком вона знизилася на 42,02 п.п.

Незважаючи на повномасштабне воєнне вторгнення росії на територію нашої країни, більшість вітчизняних банківських установ залишаються добре капіталізованими, навіть йде мова про те, що більшість банків збільшили свій капітал вже з початку 2023 року. В першу чергу це пов'язано з декількома чинниками. По-перше, до війни банківські установи мали значні резерви капіталу, і тому сьогодні вони мають значний запас капіталу, який можуть використовувати під час кризи, яку спричинили негативні наслідками війни. По-друге, незважаючи на всі проблеми на фінансовому ринку, банки залишаються прибутковими протягом усього періоду воєнного стану в країні. По-третє, структура активів банківських установ також змінилась, зокрема кредитний портфель, який вимагає покриття капіталом, скоротився, в той же час частка безризикових інструментів зросла. Тобто, попри війну і зростання кредитних ризиків, дефіцит капіталу вітчизняних банківських установ не є загрозливим, оскільки спостерігається зростання рівня платоспроможності банківської системи в умовах воєнного стану.

Для проведення оцінки поточного рівня капіталізації вітчизняних банків центральний банк встановив наступні нормативи адекватності капіталу: норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2); норматив адекватності основного капіталу (Н3). Розглянемо більш детально основні показники капіталізації банківських установ України за період з 2020 по 2022 роки (таблиця 2.5 та рисунок 2.1).

Таблиця 2.5 – Динаміка нормативів адекватності капіталу банківської системи України за 2020-2022 роки

Показники	Величина показника на кінець року			Абсолютне відхилення (+,-), млн грн	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Регулятивний капітал (Н1), млн грн	182284	211742	211091	+29458	-651
Норматив достатності (адекватності регулятивного капіталу) (Н2) (не менше 10%)	21,98	18,01	19,68	-3,97	+1,67
Норматив достатності основного капіталу (Н3) (не менше 7%)	15,67	11,99	13,12	-3,68	+1,13

Джерело: систематизовано на основі [31; 32; 33]

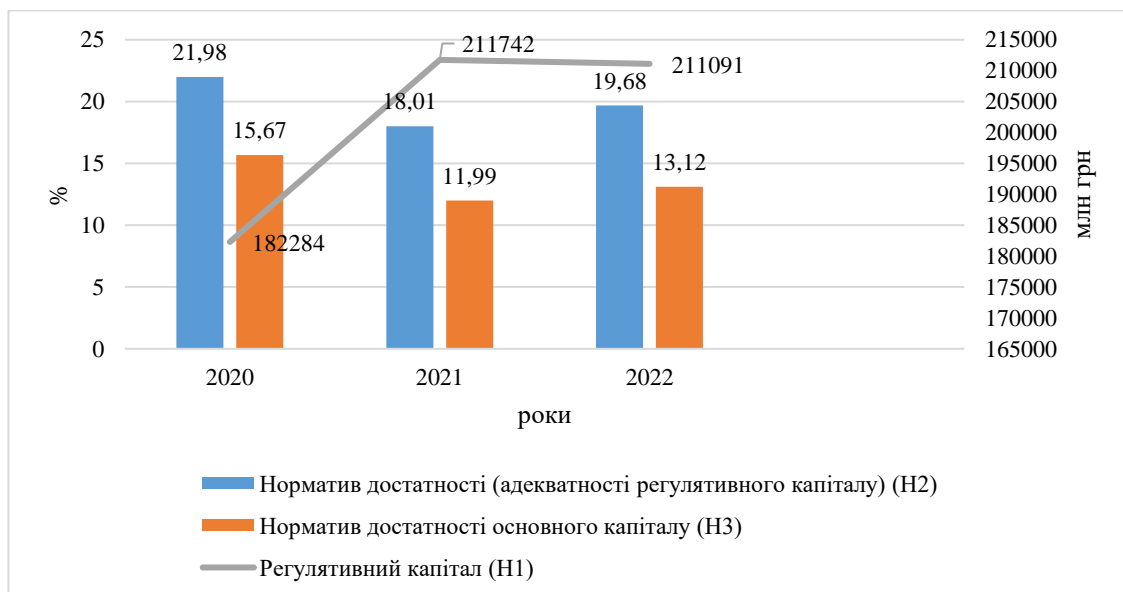

Рисунок 2.1 – Динаміка нормативів адекватності капіталу банківської системи України за 2020-2022 роки

Регулятивний капітал виявив значний приріст у 2021 році, збільшившись на 29458 млн грн (16,1%) порівняно з 2020 роком. У 2022 році, навпаки, спостерігалось його скорочення на 651 млн грн (0,31%), що є характерною ознакою кризової ситуації, але в контексті банківської системи ця зміна була незначною і пов'язана з воєнним станом в країні. Незважаючи на цей загальний спад, загальний регулятивний капітал банківських установ почав безперервно зростати з жовтня 2022 року і до вересня 2023 року збільшився на 251,5 млрд грн (28%).

«До ТОП-30 банків з найбільшою адекватністю регулятивного капіталу, потрапили зокрема ті, що також мали високий рівень зовнішньої підтримки від акціонерів: СІТІБАНК (Citigroup, США), КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК (Credit Agricole Group, Франція), ІНГ БАНК (ING Group, Нідерланди), КОМІНБАНК (акціонер Стефан Пол Пінтер, Великобританія)», Дойче Банк ДБУ (Deutsche Bank, Німеччина)» [11].

Норматив адекватності регулятивного капіталу вітчизняних банків в період 2020-2022 років відзначався значними коливаннями. У 2021 році цей показник зменшився на 3,97 п. п. порівняно з 2020 роком. Це може бути пояснено тим, що деякі банки можливо несвоєчасно чи в неповному обсязі виконали розрахунки за своїми зобов'язаннями, що призвело до збільшення частки ризику, що прийняли на себе кредитори. Проте в 2022 році показник нормативу достатності регулятивного капіталу підвищився на 1,67 п. п., що свідчить про поліпшення ситуації з розрахунками за зобов'язаннями. У 2023 році цей норматив продовжив зростати, на 01.07.2023 року спостерігається його збільшення до 14,81%.

Норматив достатності основного капіталу у банках України в 2021 році зменшився на 3,68 п. п., що свідчить про зниження їхньої здатності ефективно захищати інтереси вкладників. У 2022 році цей показник зріс на 1,13 п. п., що

вказує на певне поліпшення захищеності клієнтів даного банку від непередбачуваних збитків. В 2023 році норматив також зростав, а вже у вересні 2023 року відзначається збільшенням до 24,3%. Таким чином, висока прибутковість вітчизняних банків забезпечила у 2022 та 2023 роках зростання достатності капіталу банківського сектору, а у 2023 році вона вдвічі перевищує мінімальні вимоги регулятора.

Отже, можемо зробити висновок, що вітчизняні банківські установи надалі нарощують капітал. З початку воєнного стану в нашій країні приріст основного та регулятивного капіталу вітчизняних платоспроможних банків перевищив 13% та 17% відповідно. Найшвидший приріст даних показників банки продемонстрували протягом 2023 року. Основна причина, таких позитивних змін – збереження прибутковості банківським сектором, незважаючи на всі виклики війни. Зароблені банками кошти переважно залишаються у їх розпорядженні у зв'язку з заборонаю виплат дивідендів, винятком із якої є лише державні банківські установи. Також поліпилися показники достатності капіталу більшості вітчизняних банків.

Середньозважений норматив достатності основного капіталу банків станом на вересень 2023 року зріс до 14,3%, що є збільшенням на 3 п.п. у порівнянні з лютим 2022 року і перевищує мінімальні вимоги регулятора вдвічі. Важливо відзначити, що понад 86% чистих активів банківської системи належать банкам, чия достатність основного капіталу перевищує 10%. Достатність капіталу державних банків зросла менше всього за період повномасштабної війни, особливо через обмеження на виплату дивідендів, у той час як банки з іноземним капіталом виявили найбільший приріст. Єдиний банк, який не відповідає мінімальним вимогам до достатності власного капіталу через збитки минулого року, - це АТ «Укресімбанк». Щодо мінімального розміру регулятивного капіталу (не менше 200 млн грн), лише два дрібних банки не відповідають цим вимогам.

Поміж факторів, які сприяли підвищенню рівня власного капіталу банків України, було введення мікро- та макропруденційних послаблень

Національним банком України під час воєнної агресії з боку росії. А саме, було скасовано підвищені ваги ризику для ризикових споживчих кредитів та відкладено повне врахування розміру операційного ризику. На сьогоднішній день, як і перед повномасштабним вторгненням, банківські установи покривають капіталом лише половину його розрахункового обсягу. Також було відтерміновано підвищення ваг ризику для валютних облігацій внутрішніх державних позик. Наразі вони становлять 50% від необхідного рівня у 100%. Нарешті, відкладено впровадження вимог щодо покриття капіталом ринкового ризику. Зміна структури активів банків також сприяє підтриманню високих показників достатності капіталу, зокрема, за рахунок зменшення кредитного портфеля та зростання частки безризикових активів [16].

Підводячи підсумок можна зробити висновок, що незважаючи на повномасштабне воєнне вторгнення росії на територію нашої країни, більшість вітчизняних банківських установ залишаються добре капіталізованими. Тобто, попри війну і зростання кредитних ризиків, дефіцит капіталу вітчизняних банківських установ не є загрозливим, оскільки спостерігається зростання рівня платоспроможності банківської системи в умовах воєнного стану.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності ПАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

ПАТ «КБ «АКОРДБАНК», був зареєстрований у 2008 році. Даний банк є універсальною установою зі стратегічним напрямом діяльності на роздрібний сегмент, активно пропонуючи послуги корпоративного сектору та малому і середньому бізнесу.

Основними видами діяльності ПАТ «КБ «АКОРДБАНК» є надання

кредитів та гарантій, залучення депозитів, відкриття та ведення рахунків клієнтів, здійснення розрахунково-касове обслуговування, проведення операцій з іноземною валютою та цінними паперами. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з 2008 року.

Протягом 2022-2023 років з початку воєнних дій ПАТ «КБ «АКОРДБАНК» продовжує свою операційну діяльність та надання послуг клієнтам, як у відділеннях банківської установи так і онлайн. В умовах воєнного стану ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» проводив заходи щодо забезпечення стабільності обслуговування клієнтів, безперебійного забезпечення енергонезалежності роботи всіх відділень та програмно-технічних засобів банку, а також підтримував на високому рівні ліквідність банку.

У 2022 році мережа відділень ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» склала 148 відокремлених відділень у всіх регіонах України, крім тимчасово окупованих. Не дивлячись на воєнний стан в країні мережа відділень даного банку зросла на 38% в порівнянні з 2021 роком (107 відділень) за рахунок відкриття нових відокремлених відділень у приміщеннях банківських установ, які виходили з банківського ринку. Таким чином, впродовж 2022 року даний банк відкрив 41 нове відділення та увійшов в ТОП-10 вітчизняних банків за регіональною мережею. У найкоротші банк відновив на деокупованих територіях нашої країни сервісну мережу та безперебійну роботу банківської установи. необхідно також відмітити, що всі відділення працюють з урахуванням факторів забезпечення безпеки для клієнтів та співробітників. Також, робота деяких відділень тимчасово призупинена в зонах проведення бойових дій, а саме налічується 9% тимчасово непрацюючих відділень.

В 2020-2022 роках ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» в цілому дотримувався в роботі всіх нормативів, встановлених Національним банком України. Однак, тільки виключенням стало перевищення нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента у лютому та березні 2022 року, а також порушення ліміту загальної довгої відкритої валютної позиції протягом березня та квітня 2022 року. Такі відхилення від нормативних значень були спричинені війною та встановленими через це обмеженнями Національного

банку України, щодо роботи вітчизняних банківських установ.

Аналіз залишків готівкових коштів в ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» та коштів на кореспондентських рахунках, інвестицій в ОВДП та депозитних сертифікатах НБУ свідчить, про досить високий запас ліквідності. Протягом 2022 року нормативи ліквідності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» суттєво перевищували граничні значення, встановлені регулятором.

Аналізуючи фінансово-господарську діяльність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2020-2022 роках, насамперед проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз активів балансу за 2020-2022 роки (таблиці 2.6 та 2.7).

Таблиця 2.6 – Динаміка активів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Показники	Абсолютна сума на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення (+.-), тис. грн		Темп приросту (спаду), %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	527478	989808	2069465	+462630	+1079657	+87,64	+109,07
Кошти в інших банках	161232	451214	866435	+289982	+415221	+179,85	+92,02
Кредити та заборгованість клієнтів	1376646	1494857	980014	+118211	-514843	+8,58	-34,45
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-	25351	19404	+25351	-5947	-	-30,64
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	4213625	11916874	7184415	+7703249	-4732459	+182,81	-39,2
Інвестиційна нерухомість	24564	6260	6207	-18314	-53	-74,52	-0,85
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	-	-	1198	-	+1198	-	100
Відстрочений податковий актив	3105	3576	5639	+471	+2063	+15,16	+57,69
Основні засоби та нематеріальні	149317	279195	413329	+129878	+134134	+86,98	+48,04

активи							
Інші фінансові активи	8348	13100	44776	+4752	+31676	+56,92	+241,80
Інші активи	8519	136604	123531	+128085	-13073	+1503,52	-10,58
Усього активів	6472835	15317139	11714413	+8844304	-3602726	+136,63	-23,53

Джерело: систематизовано на основі [44; 45; 31; 32; 33]

З даних таблиці 2.5 можна зробити висновок, що активи ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2021 році порівняно з попереднім роком зросли на 8844304 тис. грн або на 136,63%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки знизилися на 3602726 тис. грн або на 23,53%.

Загальна сума активів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2021 році зростала переважно завдяки статтям: «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» на 7703249 тис. грн або на 182,81%, «Грошові кошти та їх еквіваленти» на 462630 тис. грн або на 87,64%, «Кошти в інших банках» - на 289982 тис. грн або на 179,85%. У 2022 році порівняно з попереднім роком зниження суми активів банківської установи спостерігалось переважно за рахунок статей: «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід» на 4732459 тис. грн або на 39,2% та «Кредити та заборгованість клієнтів» - на 514843 тис. грн або на 34,45%.

Таким чином ми бачимо, що на жаль у 2022 році кредитний портфель банку досить різко зменшився на 514843 тис. грн або на 34,45%, це насамперед пояснюється, тим що негативні наслідки воєнного стану, призвели до зниження платоспроможності та ділової активності суб'єктів господарювання, а також, до зменшення доходів населення та попиту на продукцію, збільшення безробіття тощо. Зниження платоспроможності юридичних осіб та доходів фізичних осіб негативно вплинуло на якість кредитного портфеля ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК», тому банку необхідно вживати різні заходи щодо зниження непрацюючих кредитів та реструктуризації заборгованості своїх позичальників.

У 2022 році банківською установою оновлено кредитну політику враховуючи негативні наслідки війни. Для підтримки клієнтів ПуАТ «КБ

«АКОРДБАНК» на початку війни прийняв рішення щодо запровадження кредитних канікул для своїх позичальників. У 2022 році витрати на формування резервів за активними операціями банку (враховуючи негативні наслідки війни), склали 804930 тис. грн, а у 2021 році – 490771 тис. грн, що практично майже в 2 рази більше.

Проаналізуємо структуру активів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки (таблиця 2.7).

Так високоліквідні активи в структурі балансу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК», що були сформовані за рахунок ОВДП та депозитних сертифікатів НБУ, грошей та їх еквівалентів - складають 86% в активах станом на 01.01.2023 року або 10,048 млрд. грн.

Аналізуючи структуру активів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки, можна зробити висновок, що найбільшу частку активів банку становлять «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю», а саме у 2020 році – 65,10%, у 2021 році – 77,80%, у 2022 році – 61,33%. Необхідно зазначити, що у 2022 році під впливом негативних наслідків воєнного стану частка кредитного портфеля банку у загальній сумі активів досить різко знизилась та становила всього 8,37%, що на 12,9 п. п. менше ніж у 2020 році.

Таблиця 2.7 – Структура активів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Статті активу	Питома вага, %			Зміна питомої ваги (+,-)	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021
Грошові кошти та їх еквіваленти	8,15	6,46	17,67	-1,69	+11,20
Кошти в інших банках	2,49	2,95	7,40	+0,45	+4,45
Кредити, що надані юридичним та фізичним особам	21,27	9,76	8,37	-11,51	-1,39
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-	0,17	0,17	+0,17	-
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	65,10	77,80	61,33	+12,70	-16,47
Інвестиційна нерухомість	0,38	0,04	0,05	-0,34	+0,01
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	-		0,01	-	+0,01
Відстрочений податковий актив	0,05	0,02	0,05	-0,02	+0,02

Основні засоби та нематеріальні активи	2,31	1,82	3,53	-0,48	+1,71
Інші фінансові активи	0,13	0,09	0,38	-0,04	+0,30
Інші активи	0,13	0,89	1,05	+0,76	+0,16
Усього активів	100	100	100	-	-

В той же час, питома вага цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю у 2021 році порівняно з 2020 роком зросла на 12,70 п.п. і дорівнювала 77,8%, що майже в 12,5 раз більше ніж кредитний портфель банку. У 2022 році порівняно з 2021 роком частка даних цінних паперів знизилася на 16.47% і становила 61,33%, що майже 13,6 разів більше ніж кредитний портфель. Така ситуація з кредитами, що надаються фізичним і юридичним особам пояснюється, нестійким фінансовим станом в країні із-за негативних наслідків війни, а це не дає можливості збільшувати обсяги кредитного портфеля та розширювати коло клієнтів, тому банківська установа перейшла на роботу з цінними паперами (ОВДП і депозитні сертифікати).

На 01.01.2023 року обсяг непрацюючих кредитів даного ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» становив 46,37%, а середній показник NPL по банківській системі України виріс до 41,63% [Річ зв]. В той же час, станом на 01.04.2023 порівняно з 01.01.2023 частка NPL в кредитному портфелі банку виросла на 5,15 п.п. і склала 51,52%, що є значно вищим показником ніж середній показник NPL по Україні. Тому, однією із пріоритетних задач для ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» поки є вирішення проблеми зменшення обсягів проблемних кредитів та залучення нових позичальників для збільшення частки кредитного портфеля. в структурі активів банку.

«На 01.01.2023 року ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» підтримував на хорошому рівні якість активів, на що вказує висока питома вага 85,75% високоякісних ліквідних інструментів, які характеризуються низьким рівнем кредитного ризику» [35].

Проаналізуємо структуру та динаміку пасивів (зобов'язань та власного капіталу) ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки (таблиці 2.8 та 2.9).

Таблиця 2.8 – Динаміка пасивів (зобов'язань та власного капіталу) ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Статті пасивів	Абсолютна сума на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення (+,-), тис грн		Темп приросту (спаду), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Зобов'язання							
Кошти отримані від НБУ	2080018	5360249	989965	+3280231	-4370284	+157,70	-81,54
Кошти клієнтів	3894456	9228786	9996124	+5334330	+767338	+136,97	+8,31
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	2 071	9 506	-	+7435	-	+359,00	-
Резерви за зобов'язаннями	12346	12828	4820	+482	-8008	+3,90	-62,43
Інші фінансові зобов'язання	32817	99189	70302	+66372	-28887	+202,24	-29,13
Інші зобов'язання	133594	219067	271992	+85473	+54285	+63,97	+24,78

Кінець таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8
Усього зобов'язань	6155302	14929625	11333203	+8774323	-3596422	+142,54	-24,09
Власний капітал							
Статутний капітал	284540	284540	284540	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	5148	5634	103048	+486	+97414	+9,44	+1729,04
Резерви переоцінки	-49	-74	-711	-25	-637	+51,02	+860,81
Непокритий збиток/нерозподілений прибуток	28689	97415	-5667	+68726	-103082	+239,56	-105,82
Власний капітал	317533	387514	381210	+69981	-6304	+22,04	-1,63
Усього зобов'язання та власний капітал	6472835	15317139	11714413	+8844304	-3602726	+136,63	-23,53

Джерело: систематизовано на основі [31; 32; 33]

Протягом 2020-2022 років пасиви ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» змінювалися неоднозначно, так у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 8844304 тис. грн або на 136,63%, у 2022 році порівняно з попереднім роком знизилися на 3602726 тис. грн або на 23,53%.

Зростання зобов'язань ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2021 та 2022 роках

спостерігалось переважно за рахунок зростання суми коштів клієнтів, так у 2021 році порівняно з 2020 роком на 5334330 тис. грн або на 136,97%, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 767338 тис. грн або на 8,31%. Однак у 2022 році не дивлячись на зростання депозитного портфеля банку зобов'язання все ж таки знизилися на 3596422 тис. грн або на 24,09%. Дане зниження відбулося переважно за рахунок зменшення суми коштів отриманих від НБУ на 4370284 тис. грн або на 81,54%.

Таким чином, впродовж 2022 року ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» підтримував суттєвий запас ліквідності, на що вказують нормативи NSFR, LCR_{ВВ} та LCR_{ІВ} банківської установи, які істотно перевищували мінімально необхідний рівень.

Динаміку і структуру власного капіталу банку проаналізуємо в третьому розділі кваліфікаційної роботи.

Проаналізуємо структуру зобов'язань ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9 – Структура зобов'язань ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

У відсотках

Показники	Роки			Зміна питомої ваги	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Зобов'язання					
Кошти отримані від НБУ	32,13	35,00	8,45	2,86	-26,54
Кошти клієнтів	60,17	60,25	85,33	0,09	25,08
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0,03	0,06		0,03	-0,06
Резерви за зобов'язаннями	0,19	0,08	0,04	-0,11	-0,04
Інші фінансові зобов'язання	0,51	0,65	0,60	0,14	-0,05
Інші зобов'язання	2,06	1,43	2,32	-0,63	0,89
Усього зобов'язань	95,09	97,47	96,75	2,38	-0,72
Усього пасиви	100	100	100	-	-

З даних таблиці 2.9 видно, що в структурі пасивів банку найбільшу частку займають саме зобов'язання, так у 2020 році вона дорівнювала – 95,09%, у 2021 році – 97,47% і у 2022 році – 96,75%.

Протягом аналізованого періоду залучення коштів в ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» відбувалося переважно за рахунок коштів клієнтів та коштів отриманих від НБУ. В банківській установі частка коштів клієнтів в загальній сумі активів постійно зростала з 60,17% у 2020 році до 85,33% у 2022 році і у абсолютному розмірі вони також постійно зростали. В той же час частка коштів отриманих від НБУ з кожним роком зменшувалася з 32,13 у 2020 році до 8,45% у 2022 році.

Проведемо аналіз основних показників господарської діяльності та фінансових результатів діяльності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2020-2022 роках (таблиця 2.10).

ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2020 та у 2021 роках працював прибутково, у 2021 році прибуток зріс порівняно з 2020 роком на 60289 тис. грн або на 565,96%. У 2022 році банк отримав операційний прибуток, однак після того як були відображені знецінені активи, що знаходилися в зонах проведення бойових дій (715 тис. грн), а також вартість переданих автотранспортних засобів Збройним силам України і надані банківською установою благодійної допомоги у вигляді грошових внесків благодійним та іншим організаціям (18798 тис. грн), банк за загальними підсумками 2022 року мав збиток у сумі 5667 тис. грн (рисунок 2.2).

Таблиця 2.10 – Динаміка основних показників господарської діяльності та фінансових результатів діяльності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2020-2022 роках

Показник	Абсолютна сума показників на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп приросту (спаду), %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Доходи							
Процентні доходи	428850	1091185	1424133	+662335	+332948	+154,44	+30,51
Процентні витрати (-)	-195649	-540504	-1013714	-344855	-473210	+176,26	+87,54
Чистий процентний дохід	233200	550681	410419	+317481	-130262	+136,14	-23,66
Комісійні доходи	321249	439866	539147	+118617	+99281	+36,92	+22,57
Комісійні витрати	-30871	-54746	-60316	-23875	-5570	+77,33	+10,17

Чистий комісійний дохід	290378	385120	478831	+94742	+93711	+32,62	+24,33
Торговий результат	-88589	-117583	-230474	-28994	-112891	+29,38	+96,0
Інші операційні доходи	37825	10764	30412	-27061	+19648	-71,55	+182,53
Інші доходи	1664	5 325	3066	+3661	-2259	+220,01	-42,43
Всього доходів	651656	1069473	1153201	+417817	+84719	+64,11	+7,92
Витрати							
Відрахування до резервів	-121736	-295404	-299997	-173668	-4593	+142,65	+1,55
Адміністративні та інші операційні витрати	-516521	-688203	-858746	-171682	-170543	+33,23	+24,78
Всього витрати	-638257	-983607	-1158743	-345350	-175136	+54,10	+17,80
Фінансові результати							
Прибуток/(збиток) до оподаткування	13399	85867	-5542	+72468	+72805	+540,84	-84,8
Витрати на податок на прибуток	-3682	-15861	-125	-12179	+14352	+449,20	-90,49
Чистий прибуток/(збиток)	9717	70006	-5667	+60289	+58453	+565,96	-91,90

Джерело: систематизовано на основі [31; 32; 33]

У 2022 році ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» мав високі темпи приросту основної статті комісійні доходи. Так, чистий процентний дохід банківської установи за підсумками 2022 року в порівнянні з 2021 роком зменшився на 23,66% і склав 410419 тис. грн за рахунок зростання вартості фондування, викликаного насамперед суттєвим збільшенням у другій половині 2022 року облікової ставки НБУ (25%) при фіксованій доходності портфеля активів, зокрема за рахунок ОВДП і депозитних сертифікатів.

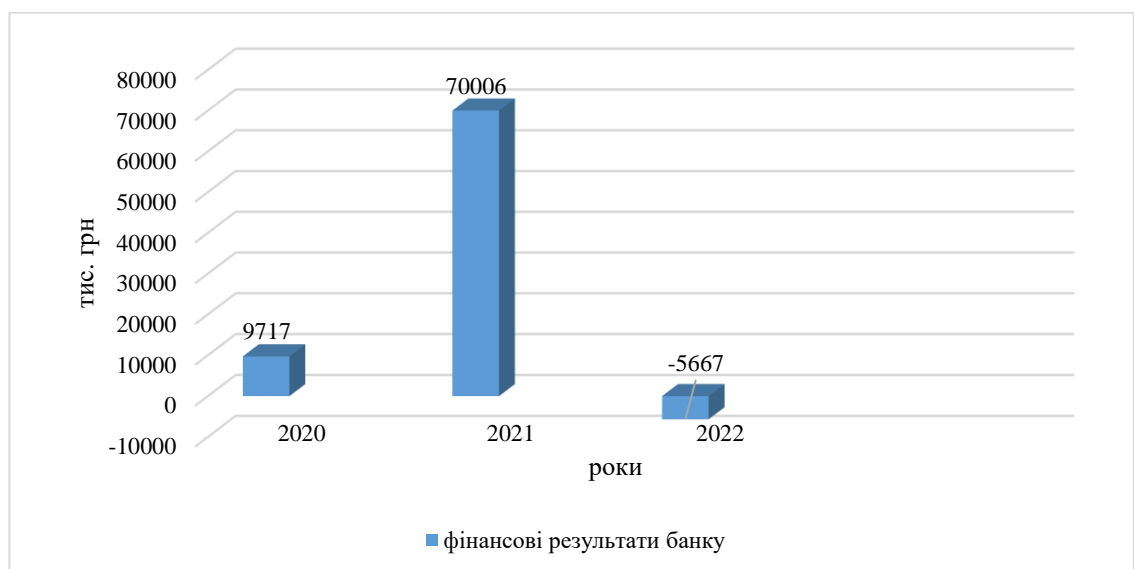

Рисунок 2.2 – Фінансові результати ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

В той же час комісійний дохід банківської установи у 2022 році збільшився порівняно з 2021 роком на 22,57% до 539147 тис грн за рахунок впровадження «трансакційної» бізнес-моделі, яка показала свою стійкість навіть в умовах дії війни, наявності розгалуженої мережі відділень та власної служби інкасації, що забезпечувала якісний готівковий обіг. Також, чистий прибуток від операцій з іноземною валютою у 2022 році зріс на 36% до 167100 тис. грн.

Необхідно також зазначити, що всі витрати банку протягом 2020-2022 років постійно зростали. Особливо зростання витрат спостерігалось у 2021 році порівняно з 2020 роком на 345350 тис. грн або на 54,10%, у 2022 році порівняно з попереднім роком вони зросли на 175136 тис. грн або на 17,8%. Таке зростання витрат спостерігається протягом аналізованого періоду переважно за рахунок зростання суми адміністративних та інших операційних витрат, в той же час відрахування до резервів також поступово зростали.

Підводячи підсумок, можна позитивно оцінити діяльність банку та вагомі обсяги ключових статей доходів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК», продемонстровані за підсумками 2022 року, враховуючи складні макроекономічні умови діяльності банківських установ у зв'язку з запровадженням в Україні воєнного стану.

Проаналізувавши фінансово-господарський стан ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки, можна зробити висновок, що його фінансовий стан є доволі стабільним, не дивлячись на невизначеність та нестабільність фінансового ринку під впливом негативних наслідків війни. Протягом аналізованого періоду банк дотримувався в роботі всіх нормативів, встановлених Національним банком України. Однак, тільки виключенням стало перевищення нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента у лютому та березні 2022 року. Також впродовж аналізованого періоду ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» підтримував хороший запас ліквідності, про що свідчать високі значення його нормативів NSFR, LCR_{вв} та LCR_{ів}, які істотно перевищували мінімально необхідний рівень. Протягом

2020-2022 років активи ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» характеризувались хорошою якістю, на що вказує висока (85,75%) частка високоякісних ліквідних інструментів, які характеризуються низьким рівнем кредитного ризику. В аналізованому періоді банк показав високі темпи приросту та вагомі обсяги чистого комісійного доходу та прибутку від операцій з іноземною валютою. Хоча в 2022 році банк отримав збиток у розмірі 5667 тис. грн, однак вже за підсумками одинадцяти місяців 2023 року прибуток склав 184733 тис. грн, що говорить про те, що банк покращив свою фінансову стійкість і це є досить вагомим позитивним результатом, враховуючи складні макроекономічні умови діяльності, викликані нападом росії та запровадженням в Україні воєнного стану.

3 Напрями вдосконалення управління власним капіталом ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»

ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» здійснює управління власним капіталом з основною метою отримання впевненості у здатності функціонувати як організація, що здійснює свою діяльність на безперервній основі, максимізуючи при цьому суму прибутку акціонерів шляхом оптимізації співвідношення між запозиченими коштами та власним капіталом банку.

Необхідно зазначити, що банківська установа покриває кредитний, операційний та ринковий ризики за рахунок власного капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості, стабільності та обмеження ризику неплатоспроможності.

Розрахунок достатності капіталу в ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» здійснює Управлінням зведеного балансу та звітності, а контролює Департамент ризик-менеджменту, а потім надається керівництву банку для прийняття управлінських рішень.

У разі прийняття рішення Правлінням банку щодо необхідності збільшення капіталу, формуються відповідні пропозиції для Наглядової Ради банківської установи. «Збільшення власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» може бути здійснене: за рахунок внутрішніх джерел (збільшення доходів від операцій, продаж активів з прибутком); за рахунок зовнішніх джерел (збільшення вкладень до статутного капіталу банку, залучення субординованого боргу)» [45].

В таблиці 3.1 відображаються показники щодо регулятивного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки, які розраховані у відповідності із вимогами Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління НБУ (від 28 серпня 2001 року № 368) та на підставі балансу даного банку [3].

Таблиця 3.1 – Динаміка нормативів адекватності капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Показники	Величина показника на кінець року			Абсолютне відхилення (+,-), млн грн	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Регулятивний капітал (Н1), тис грн	345318,2	416836,0	412918,3	+71517,8	-3917,7
Норматив достатності (адекватності регулятивного капіталу) (Н2) (не менше 10%)	13,48	13,28	16,76	-0,2	+3,48
Норматив достатності основного капіталу (Н3) (не менше 7%)	-	8,65	14,85	+8,65	+6,2

Джерело: систематизовано на основі [42]

Регулятивний капітал ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» (Н1) у 2021 році порівняно з 2020 роком виріс на 71517,8 тис. грн, що в 2,1 рази більше ніж нормативне значення (200 млн грн). Це, насамперед, пов'язано із зростанням прибутковості діяльності вітчизняних банків, що спричиняє розширення каналів поповнення капіталу. У 2022 році порівняно з 2021 роком значення регулятивного капіталу знизилося на 3917,7 тис. грн, однак все одно було вище нормативного значення майже в 2 рази, тому банк має можливість і надалі забезпечувати захист вкладів своїх клієнтів та покривати певні негативні наслідки від різноманітних ризиків, які банк бере на себе в процесі своєї діяльності.

Норматив адекватності регулятивного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» (Н2) в період з 2020 року по 2022 рік коливався в діапазоні 13,28-16,76%, та переважно з помітним запасом перевищував встановлене регулятором граничне значення (не менше 10%), але був меншим за середні показники даного нормативу по вітчизняній банківській системі. Станом на 01.01.2023 року норматив адекватності регулятивного капіталу банку

становив 16,76%, що на 6,76 п.п. перевищувало встановлений НБУ граничний рівень, але було на 3,95 п.п. менше ніж середній рівень даного нормативу по банківській системі України, що дає можливість банку своєчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями

Норматив достатності основного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» (Н3) впродовж 2021 року та 2022 року коливався в межах від 8,65% до 14,85%, тобто перевищував встановлене НБУ граничне значення (не менше 7%). «А починаючи з січня 2023 року був вищим за середні показники даного нормативу по банківській системі України. Зокрема, станом на 01.05.2023 Н3 банку складав 15,91%, що в 2,27 рази перевищувало встановлений регулятором граничний рівень, та було на 2,49 п.п. вище середнього рівня Н3 по банківській системі України» [35].

Таким чином, впродовж аналізованого періоду ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» був добре забезпечений власним капіталом: регулятивний капітал (Н1), а також нормативи достатності регулятивного (Н2) та основного (Н3) капіталу банківської установи з помітним запасом перевищували встановлені регулятором граничні значення. Тобто, протягом 2020-2022 років ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» не порушував нормативи достатності (адекватності) капіталу, встановлені регулятором, не зазнавав дефіциту грошових коштів, безперебійно виконував платіжні інструкції клієнтів, своєчасно розраховувався за своїми зобов'язаннями.

Проведемо горизонтальний та вертикальний аналізи власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки. Під час горизонтального аналізу розрахуємо темпи приросту (спаду) окремих складових капіталу банку та визначимо загальні тенденції їх зміни або тренду (таблиці 3.2).

Як видно з даних таблиці 3.2 розмір власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 69981 тис. грн або на 22,04%. Зростання власного капіталу у 2021 році відбулося переважно за рахунок зростання суми нерозподіленого прибутку на 68726 тис. грн або на 22,04%.

В той же час у 2022 році власний капітал банківської установи знизився порівняно з 2021 роком на 6304 тис. грн або на 1,63%.

Таблиця 3.2 – Динаміка власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Статті пасивів	Абсолютна сума на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення (+,-), тис грн		Темп приросту (спаду), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал							
Статутний капітал	284540	284540	284540	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	5148	5634	103048	+486	+97414	+9,44	+1729,04
Резерви переоцінки	-49	-74	-711	-25	-637	+51,02	+860,81
Непокритий збиток/ нерозподілений прибуток	28689	97415	-5667	+68726	-103082	+239,56	-105,82
Власний капітал	317533	387514	381210	+69981	-6304	+22,04	-1,63

Джерело: систематизовано на основі [44; 45]

Дане зниження власного капіталу банку відбулося за рахунок суми непокритого збитку 5667 тис. грн, а також за рахунок зростання суми резервів переоцінки на 637 тис. грн або на 860,81%. Також необхідно зазначити, що в 2022 році порівняно з 2021 роком дуже різко зросла сума резервних та інших фондів банку на 97414 тис. грн або на 1729,04%, це насамперед пов'язано зі зростанням кредитного ризику (рисунок 3.1).

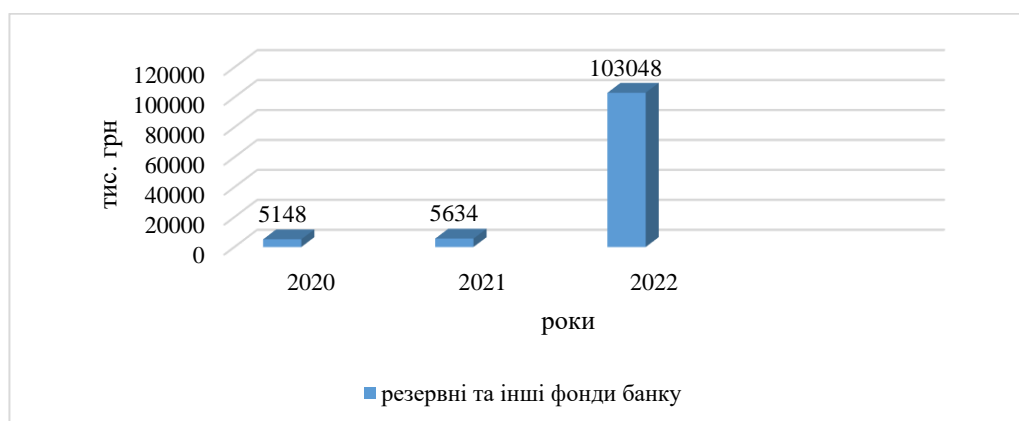

Рисунок 3.1 – Динаміка суми резервних та інших фондів ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Зареєстрований та сплачений акціонерний капітал ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» станом на 01.01.2023 року становив 284540 тис. грн, (на 01.01.2022 року – 284540 тис. грн.). Статутний капітал банку розподілений на прості іменні акції в кількості 277600 штук номінальною вартістю 1025 грн кожна. З таблиці 3.2 видно, що протягом аналізованого періоду змін в статутному капіталі банківської установи не відбулось.

Проведемо вертикальний аналіз власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки, який передбачає аналіз структури капіталу банку з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Структура власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки

Статті пасиву	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2020	2021	2023	2021 до 2020	2022 до 2021
Статутний капітал	89,61	73,43	74,64	-16,18	+1,21
Резервні та інші фонди банку	1,62	1,45	27,03	-0,17	+25,58
Резерви переоцінки	-0,02	-0,02	-0,19	-	-0,17
Нерозподілений прибуток / (Непокритий збиток)	9,03	25,14	-1,49	+16,10	-26,63
Власний капітал	100	100	100	-	-

У структурі власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» протягом аналізованого періоду найбільшу частку займав статутний капітал (акціонерний капітал): у 2020 році становив 89,61%, у 2021 році – 73,43%, тобто він зменшився на 16,08 п.п. порівняно з 2020 роком. У 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігалось зростання частки статутного капіталу на 1,21 п.п. і яка дорівнювала 74,64%. Також у 2021 році значну частку у структурі власного капіталу банку займав нерозподілений прибуток, а саме 25,14%.

«Регулятивний капітал є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків» [3].

В інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», визначено, що «регулятивний капітал банку складається із основного (1-го рівня) капіталу та додаткового (2-го рівня) капіталу. Основний капітал вважається незмінним і таким, що не підлягає передаванню, перерозподілу та повинен повністю покривати поточні збитки. Додатковий капітал має менш постійний характер та його розмір піддається змінам» [3].

Структура регулятивного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» надається у відповідності до складових, що включені до розрахунку регулятивного капіталу згідно з вимогами діючих нормативно-правових актів НБУ.

Динаміка регулятивного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2021-2022 рік представлено в таблиці 3.4. Банк не працює на міжнародному рівні, тому звітність за методом повної консолідації не складає, таким чином структуру власного капіталу, яка розраховується на основі вимог Базельської угоди про капітал не складає.

Таблиця 3.4 – Динаміка регулятивного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2021-2022 рік

Статті регулятивного капіталу	Сума, тис. грн		Абсолютне відхилення (+,-), тис. грн	Темпи зростання, %
	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5
1. Основний капітал (капітал 1-го рівня):				
1.1. Фактично сплачений зареєстрований статутний капітал	284540	284540	-	100
1.2. Розкриті резерви, що створені або збільшені за	5634	103048	+97414	1829,04

рахунок нерозподіленого прибутку				
1.3. Зменшення основного капіталу:	-18799	-21604	-2805	114,92
1.3.1. Нематеріальні активи за мінусом суми зносу	-17444	-19206	-1762	110,10

Кінець таблиці 3.4

1	2	3	4	5
1.3.2. Капітальні вкладення у нематеріальні активи	-1355	-653	+702	48,19
1.3.3. Непрофільні активи	-	-1745	-1745	-
Всього основний капітал	271375	365984	+94609	134,86
2. Додатковий капітал (капітал 2-го рівня):				
2.1. Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	118053	46934	-71119	39,76
2.2. Нерозподілений прибуток минулих років	27408	-	-27408	-
Всього додатковий капітал	145461	46934	-98527	32,27
Усього регулятивного капіталу	416836	412918	-3918	99,06

Джерело: систематизовано на основі [44; 45]

З даних таблиці 3.4 видно, що у 2022 році порівняно з 2021 роком розмір основного капіталу виріс на 94609 тис. грн або на 34,86%, в той же час сума додаткового капіталу зменшилась на 98527 тис. грн або на 67,73%. Відповідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» «додатковий капітал не може бути більше як 100% основного капіталу» [1].

Таким чином, у 2021 році основний капітал перевищує додатковий майже 2 рази, а у 2022 році майже у 8 разів. Основною складовою регулятивного капіталу у 2021-2022 роках є статутний капітал, який протягом всього аналізованого періоду не змінювався. У 2022 році значну частину регулятивного капіталу також склали розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, їх сума зросла порівняно з 2021 роком на 97414 тис. грн або на 1729,04%.

Додатковий капітал у 2022 році порівняно з попереднім роком зменшився на 98527 тис. грн або на 67,73%. Таке зменшення додаткового

капіталу пояснюється зменшенням прибутку у 2022 році та відсутністю нерозподіленого прибутку минулих років.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що не дивлячись на те, що у 2022 році порівняно з 2021 роком значення регулятивного капіталу знизилося на 3918 тис. грн, однак воно все одно було вище нормативного значення майже в 2 рази, тому банк має можливість і надалі забезпечувати захист вкладів своїх клієнтів та покривати певні негативні наслідки від різноманітних ризиків, які банк бере на себе в процесі своєї діяльності.

Проаналізуємо показники, які характеризують рівень капіталізації ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2021-2022 рік (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Динаміка показників оцінки рівня капіталізації ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2021-2022 рік

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+, -)		Формула
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	
1	2	3	4	5	6	7
Оцінка обсягу капіталу банків						
темп приросту власного капіталу, %	+21,6	+22,04	-1,63	+0,44	-23,67	$TP_{\text{вк}} = \frac{BK_{\text{зв}}}{BK_6} 100\% - 100$
коефіцієнт капіталізації, %	4,91	2,53	3,25	-2,38	+0,72	$K_k = \frac{BK}{\Pi} 100\%$, де BK – власний капітал, Π – пасиви банку
Адекватність капіталу банків						
коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу та зважених за ризиком активів (H2), %	13,48	13,28	16,76	-0,2	+3,48	$K_{\text{рк}} = \frac{PK}{A} 100\%$, де PK – регулятивний капітал, A – активи зважені за ризиком
коефіцієнт співвідношення основного капіталу та зважених за ризиком активів (H3), %	-	8,65	14,85	+8,65	+6,2	$K_k = \frac{K_{\text{Iр}}}{A} 100\%$, де $K_{\text{Iр}}$ - капітал I рівня, A – активи зважені за ризиком
коефіцієнт захищеності коштів клієнтів власним	1226,5	2381,5	2622,2	+1155	+240,7	$K_z = \frac{K}{BK} 100\%$, K – кошти клієнтів, BK – власний капітал

капіталом						
коефіцієнт захищеності власного капіталу	47,02	72,04	108,42	+25,02	+36,38	$K_3 = \frac{O3}{BK} 100\%$, O3 – основні засоби; BK – власний капітал банку.
мультиплікатор власного капіталу	2038,4	3952,6	3072,9	+1914,2	-879,7	$M = \frac{A}{BK} 100\%$, A – активи банку; BK – власний капітал банку.

Кінець таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6	7
Ефективність використання ресурсів						
рентабельність власного капіталу, %	3,06	18,06	-	15	-18,06	$P_{BK} = \frac{ЧП}{BK} 100\%$, ЧП – чистий прибуток банку; BK – власний капітал банку.
рентабельність активів, %	0,15	0,46	-	0,31	-0,46	$P_{ак} = \frac{ЧП}{A} 100\%$, ЧП – чистий прибуток; A – вартість активів

Оцінка достатнього рівня капіталізації та надійності ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» у 2020-2021 роках є позитивною, оскільки спостерігається зростання приросту власного капіталу з 0,44 п.п.. Однак у 2022 році порівняно з 2021 роком темп приросту власного капіталу знижується на 23,67 п.п, що знижує достатність рівня капіталізації банку. Дане зниження власного капіталу банку відбулося за рахунок зростання суми непокритого збитку, а також за рахунок зростання суми резервів переоцінки.

Коефіцієнт капіталізації змінюється протягом 2020-2022 років неоднозначно, так у 2021 році порівняно з 2020 роком він знизився на 2,38 п.п., а у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки збільшився на 0,72 п.п. Однак, частка власного капіталу у ресурсах банку має бути не нижчою за 8%, а в даному банку вона дорівнює у 2020 році – 4,91%, у 2021 році – 2,53%, у 2022 році – 3,25%. Таким чином показник коефіцієнта капіталізації показує, що банку не вистачає власних ресурсів, це свідчить про наявність у банку реальної потреби збільшення власного капіталу та в довгостроковій перспективі може стати підставою для погіршення фінансової стабільності банку.

Значення коефіцієнта співвідношення регулятивного капіталу та

зважених за ризиком активів в ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» протягом аналізованого періоду відповідало їхньому рекомендованому значенню (не менше 10%), коливався в діапазоні 13,28-16,76%. Цей показник показує здатність банківської установи своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із кредитних, торговельних або інших операцій грошового характеру. Позитивним є те, що значення даного нормативу у 2022 році зросло до 16,76%, тобто чим вище значення показника адекватності регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її беруть на себе власники банку, і менша частка ризику кредиторів та вкладників банку.

Норматив достатності основного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» (НЗ) впродовж 2021-2022 років коливався в межах від 8,65% до 14,85%, тобто перевищував встановлене НБУ граничне значення (не менше 7%). Даний показник відображає рівень захищеності активів банку з точки зору адекватності обсягу капіталу 1-го рівня - основної частини регулятивного капіталу. Позитивним є те, що норматив достатності основного капіталу у 2022 році, не дивлячись на негативні наслідки війни, майже у 2 рази більше ніж нормативне значення і перевищив даний показник у 2021 році на 6.2 п.п.

Протягом 2020–2018 років у АТ «Ощадбанк» відбулося зростання коефіцієнта захищеності коштів клієнтів власним капіталом з 1226,5% у 2020 році до 2622,2% у 2022 році. Даний коефіцієнт показує, скільки коштів клієнтів припадає на 1 гривню власного капіталу банку. Таким чином, необхідно відзначити збільшення захищеності коштів клієнтів і це є позитивною тенденцією, оскільки дає можливість додаткового нарощення обсягів коштів клієнтів та кредитного портфеля при умові збереження фінансової стійкості даної банківської установи.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу банку протягом 2020-2022 років постійно зростав, а саме у 2021 році порівняно з попереднім на 25,02 п.п., а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 36,38 п.п. Даний коефіцієнт характеризує захищеність власного капіталу від інфляції через вкладення коштів у основні засоби. Однак, необхідно зазначити, що таке одностороннє

використання капітальних ресурсів може призвести до погіршення ліквідності банківської установи.

Мультиплікатор власного капіталу банку - це показник ризику, який вимірює частину активів банку, яка фінансується власним капіталом, а не боргом. Оскільки власний капітал повинен покривати збитки за активами банку, то чим вищий рівень мультиплікатора, тим вищий ступінь ризику банкрутства банківської установи.

Показники рентабельності капіталу і активів у 2020-2021 роках були позитивними, що пояснюється прибутковою діяльністю банківської установи. Однак необхідно зазначити, що дані показники протягом аналізованого періоду зростають, це пояснюється тим, що у 2021 році зростає чистий прибуток банку. В той же час, у 2022 році банк отримав збиток, тому даний показник за цей період не розраховується.

Із результатів проведеного аналізу власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» протягом 2020-2022 років, можна зробити висновок:

– його власний капітал у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 22,04%, що відбулося переважно за рахунок зростання суми нерозподіленого прибутку. У 2022 році власний капітал банківської установи знизився порівняно з 2021 роком на 1,63%. Дане зниження капіталу банку відбулося за рахунок суми непокритого збитку, а також за рахунок зростання суми резервів переоцінки на 860,81%. Також необхідно зазначити, що в 2022 році дуже різко зросла сума резервних та інших фондів банку, це насамперед пов'язано зі зростанням кредитного ризику.

– протягом аналізованого періоду змін у статутному капіталі банківської установи не відбулось;

– у структурі власного капіталу протягом аналізованого періоду найбільшу частку займав статутний капітал;

– одним з основних факторів, що негативно впливав на діяльність банку протягом 2022 року, зокрема і на розмір власного капіталу, є наявність непрацюючих кредитів, обсяг яких постійно зростає. Це призвело до

формування значних обсягів резервів, до зниження ефективності банківської діяльності та достатності власного даного банку;

– протягом аналізованого періоду банк не порушив жодного нормативу достатності (адекватності) власного капіталу, встановлені НБУ, не зазнавав дефіциту грошових коштів, безперебійно виконував платіжні інструкції клієнтів, своєчасно розраховувався за своїми зобов'язаннями.

Проаналізувавши особливості управління капіталом ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» можна зробити висновок, що не дивлячись на те, що банк виконує всі нормативи адекватності капіталу які вимагає НБУ, однак показник коефіцієнта капіталізації показує, що банку не вистачає власних ресурсів, це свідчить про наявність у банку реальної потреби збільшення власного капіталу та в довгостроковій перспективі може стати підставою для погіршення фінансової стабільності банку. Тому ми пропонуємо для даного банку удосконалити механізм управління формуванням власного капіталу банку.

Механізм управління формуванням власного капіталу банку впроваджує управлінські функції, спрямовані на формування його власних коштів. Даний механізм пов'язаний із реалізацією заходів, що спрямовані на забезпечення банківської установи достатнім обсягом власного капіталу для здійснення ефективної діяльності. У зв'язку з цим стає необхідною розробка ефективного механізму збільшення капіталу банку на практиці.

Механізм управління формуванням власного капіталу банку є ключовою складовою фінансового механізму, який визначається об'єктивно існуючими розподільчими відносинами, притаманними банківській діяльності. Він включає в себе різні фінансові методи, важелі та відповідне забезпечення. Механізм управління формуванням власного капіталу банку з одного боку визначається наявністю об'єктивно існуючих перерозподільчих відносин, які є характерними саме для сфери банківської діяльності, а з іншого боку він активно впливає на ці відносини та може ефективно функціонувати виключно при умові оптимального використання всіх його складових елементів.

В дослідженні управлінського процесу застосування функціонального та

системного підходів дало можливість представити структуру механізму управління формуванням власного капіталу банку (МУФВКБ) (рисунок 3.2).

Після розробки структури механізму та ретельного розгляду його ключових компонентів розробимо модель даного механізму (рисунок А.2, додаток А).

Будучі складовою фінансового механізму діяльності банку, механізм управління формуванням власного капіталу повинен виконувати дві основні функції, перша – це забезпечення достатнім обсягом власного капіталу для ефективної діяльності банківської установи, друга – забезпечення виконання нормативних вимог регулятора щодо якісних та кількісних параметрів власного капіталу.

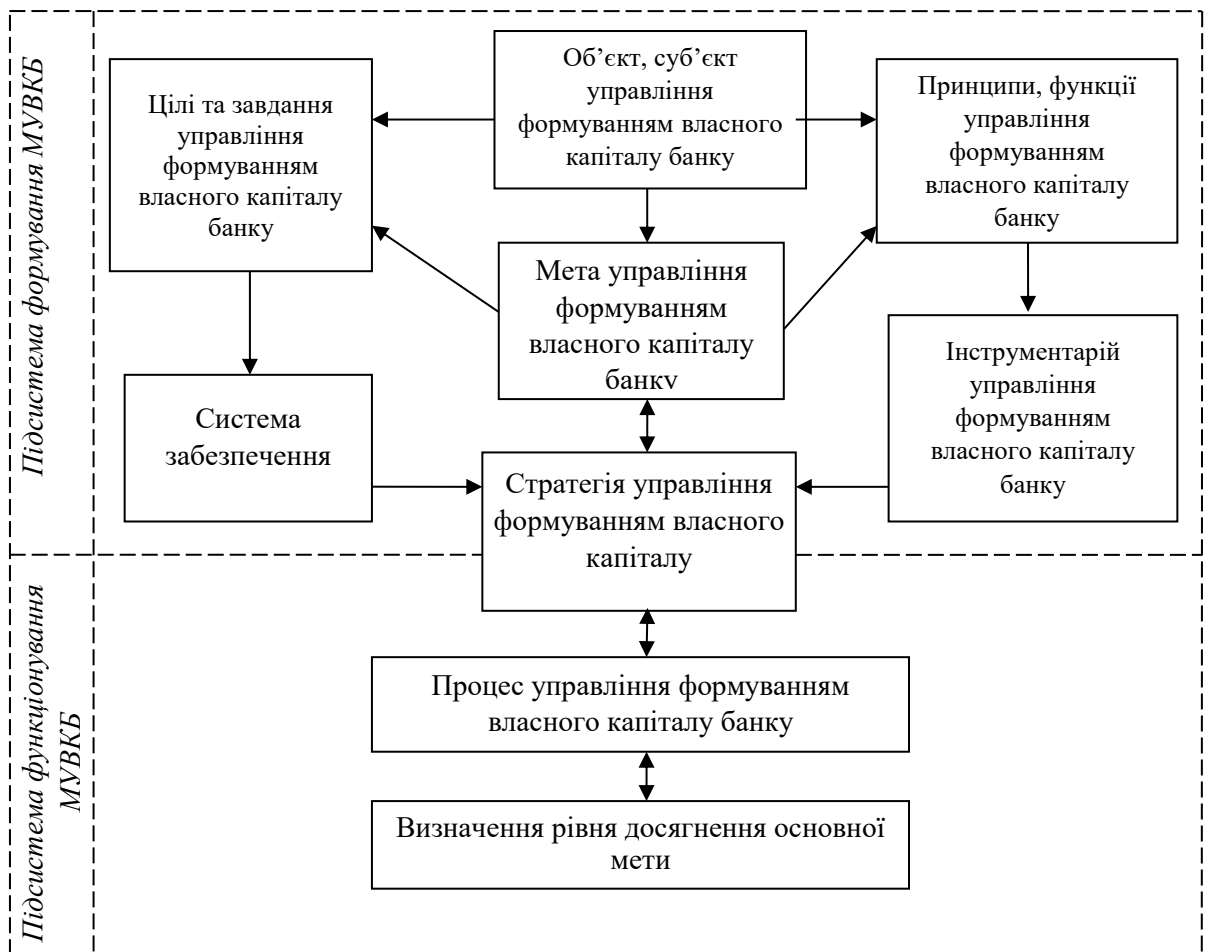

Рисунок 3.2 - Структура механізму управління формуванням власного капіталу банку

Джерело: розроблено на основі [24]

Об'єктом управління формуванням власного капіталу банку виступають фінансові відносини, які виникають в банку та пов'язані з формуванням фінансових ресурсів для забезпечення адекватності власного капіталу банківської установи.

В механізмі управління формуванням власного капіталу є обов'язково зовнішні суб'єкти управління – центральний банк, інвестори, акціонери, та внутрішні суб'єкти – правління банку, фінансовий департамент, департамент ризиками, інвестиційний департамент, корпоративний фінансовий відділ, відділ стратегічного планування, відділ управління активами та пасивами.

Основна мета функціонування механізму управління формуванням власного капіталу банку полягає в забезпеченні достатнього рівня капіталу, який забезпечить ефективну діяльність банку. Ключові аспекти цієї мети включають виконання наступних завдань (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6 – Основні завдання механізму управління формуванням власного капіталу банку

Завдання	Характеристика
Забезпечення достатнім рівнем капіталу	Механізм повинен допомагати визначити оптимальний рівень власного капіталу, необхідного для ведення ефективної та стабільної банківської діяльності, з урахуванням ризиків та регуляторних вимог.
Виконання нормативів адекватності власного капіталу	Механізм повинен забезпечувати виконання нормативних вимог центрального банку та інших регуляторів щодо якісних та кількісних показників власного капіталу.
Забезпечення оптимізації структури капіталу	Механізм повинен допомагати в оптимізації структури власного капіталу, враховуючи різноманітні види капіталу, його складові та їхні характеристики.
Забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів	Механізм повинен забезпечувати ефективне використання фінансових ресурсів, враховуючи кон'юнктуру фінансового ринку та стратегічні цілі банку.
Забезпечення ефективного регулювання ризиків	Механізм повинен визначати та управляти різноманітними ризиками, пов'язаними з формуванням та управлінням власним капіталом, включаючи кредитний, ринковий та оперативний ризики.
Підтримка прибутковості	Механізм повинен забезпечити достатній рівень капіталізації банку для підтримки прибутковості банку та здатності виконувати свої функції на ринку

Джерело: розроблено автором

Як і будь-яка система, механізм управління формуванням власного

капіталу банківської установи формується за умови дотримання науково обґрунтованих та чітко визначених принципів. Основні принципами реалізації механізму управління формуванням власного капіталу банку та їх характеристики наведені в таблиці А.2 (додаток А).

Виконання принципів механізму управління власним капіталом банку має кілька ключових переваг та важливих наслідків:

- забезпечення достатньої кількості капіталу допомагає уникнути фінансових труднощів та збереження стійкості банку навіть у важких умовах;
- виконання нормативів регулятора стосовно достатності власного капіталу сприяє довірі клієнтів, вкладників, інвесторів та регуляторів. Це покращує репутацію банку та привабливість для клієнтів;
- відповідність рівня капіталу до рівня ризиків, допомагає банку ефективно управляти ризиками та запобігати непропорційним втратам;
- власний капітал забезпечує ліквідність банку, що важливо в умовах економічних труднощів. Він слугує як запас для негайного задоволення вимог вкладників та інших кредиторів;
- дозволяє банку відповідати законодавчим та регулятивним вимогам. Це є ключовим для уникнення правопорушень, штрафів та інших негативних наслідків;
- достатній капітал банку привертає інвесторів та забезпечує банку можливість залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку та розширення.

В механізмі управління формуванням власного капіталу банку, доцільно виділити такі чотири основні складові забезпечення, а саме нормативно-правове, фінансове, організаційне, інформаційне (рисунок А.3, додаток А).

Інформаційне забезпечення – це неперервний та цілеспрямований процес збору необхідних даних для проведення аналізу, планування та ухвалення оперативних управлінських рішень щодо формування та використання власного капіталу банку. Воно є основою наукового вивчення механізму управління власним капіталом банку і включає різноманітну

фінансову, економічну і комерційну інформацію. Без належної фінансової інформації неможливе функціонування фінансових методів і важелів, а також відсутнє підґрунтя для нормативно-правового забезпечення діяльності. Інформаційне забезпечення повинно об'єктивно відображати стан банківської установи у будь-який момент часу та на різних рівнях деталізації.

Прийняття ключових управлінських рішень вимагає доступу до якісної інформації, і оскільки ця інформація швидко «застаріває», вона повинна використовуватися оперативно. Інформаційна система не лише постачає необхідну інформацію для управлінського персоналу та акціонерів банківської установи, але також задовольняє потреби існуючих і потенційних клієнтів банку, аудиторських компаній та Національного банку України.

Інформаційне забезпечення механізму управління формуванням власного капіталу банку знаходить відображення в системі показників: які характеризують вартість капіталу банку загалом та окремих його складових; динаміку обсягу, структури власного капіталу та нормативні показники, дотримання яких контролюється центральним банком.

Організаційне забезпечення в першу чергу розглядається як об'єднання людей, які спільно реалізують фінансову програму, використовуючи встановлені правила та процедури. Однією з основних організаційних процедур є створення органів управління фінансовою діяльністю банківської установи та формування структури її апарату управління. Організаційне забезпечення фінансового механізму виступає як з'єднувальний елемент, що об'єднує всі складові механізму управління власним капіталом банківської установи. Система організаційного забезпечення механізму управління власним капіталом банку представляє собою взаємопов'язану систему підрозділів і служб банку, які відповідають за розробку та ухвалення управлінських рішень щодо формування та розвитку власного капіталу банку, а також несуть відповідальність за результати ухвалених рішень. Структура банку відображає основні логічні зв'язки всіх рівнів управління, чітко визначає сфери відповідальності та оптимізує процеси інформаційного забезпечення.

Основною складовою інформаційного забезпечення механізму є фінансове забезпечення яке складається із:

- забезпечення необхідного обсягу залучення власних фінансових ресурсів із зовнішніх джерел. Це може бути реалізовано шляхом залучення нових акціонерів через проведення додаткового випуску акцій, залучення коштів на умовах субординованого боргу, а також через реорганізацію банків, таку як злиття чи приєднання, і створення банківських об'єднань, наприклад, банківської корпорації, банківської холдингової групи, фінансової холдингової групи;
- забезпечення максимального обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, таких як капіталізація прибутку.

Суттєву роль у механізмі управління формуванням власного капіталу банку відіграє інструментарій реалізації, основним завданням якого є забезпечення організаційних умов, що необхідні для виконання всіх фінансових завдань банку. Вибір основних інструментів, важелів і методів залежить від конкретного завдання, що вирішується в рамках цього механізму. Фінансові методи, які визначаються як засоби впливу на об'єкт механізму, займають значуще положення в управлінні власним капіталом банку. Вони повинні враховувати особливості діяльності конкретного банку.

Фінансові методи, які використовуються для управління формуванням власного капіталу банківської установи, включають в себе фінансове прогнозування, планування, фінансовий аналіз і фінансовий контроль. Важливо відзначити, що механізм управління власним капіталом також передбачає використання спеціальних фінансових важелів.

Механізм управління формуванням власного капіталу банку містить також функціональну складову, що об'єднує в собі основні інструменти та процеси формування власного капіталу банку.

Одним із ключових інструментів загальної концепції управління формуванням капіталу банку, виступає стратегія формування власного

капіталу, яка в сучасних умовах економічного функціонування вимагає застосування системно-комплексного підходу. Це дозволить врахувати різноманітні стимули та фактори, які впливають на цю банківську установу з боку як її внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Стратегія формування власного капіталу банку представляє собою комплекс управлінських підходів, рішень і заходів, спрямованих на створення власних ресурсів у такому обсязі, який забезпечує ефективний розвиток банківської установи.

Необхідність розробки та реалізації такої стратегії пояснюється тим, що ефективність фінансової діяльності банку на фінансовому ринку в цілому залежать від адекватного рівня власного капіталу. Це підкреслює стратегічний характер основної мети формування капіталу банківської установи.

Теорія стратегії вивчає об'єктивні закономірності ринкових умов, в яких діє банківська установа. Вона розробляє методи та форми виживання банківських установ, порівнюючи їхні фінансові, економічні та організаційні можливості з очікуваними результатами.

Створення функціональної складової механізму управління власним капіталом банку включає декілька етапів.

Перший етап - визначення необхідного рівня власного капіталу для банківської установи. Ключовою викликом при цьому є вибір оптимального співвідношення між капіталом та зобов'язаннями. Чим вища питома вага капіталу, тим більше фінансова незалежність банку. Однак, чим більша частка залучених коштів, тим більшою може бути прибутковість власного капіталу. Таким чином це вибір керівництва банку між надійністю, яка тим вища, чим більший розмір капіталу, та прибутковістю, яка тим більша, чим більша частка запозичених коштів.

Розмір власного капіталу банку визначається впливом різноманітних факторів, які можна умовно поділити на внутрішні та зовнішні:

- внутрішні фактори: схильність менеджерів банку до ризику; дивідендна політика банку ; стратегічні плани банку (розширення мережи відділень; розробка нових банківських продуктів та послуг, завоювання нових

ринків); обсяг та структуру активних операцій; обсяг непрацюючих кредитів та їх прогнозне зростання на майбутнє, що впливає на резерви під кредитні операції.

- зовнішні фактори: вимоги центрального банку щодо до достатності власного капіталу банку, вимоги до статутного капіталу, конкуренція на ринку, стабільність фінансового ринку.

Розрахована загальна потреба визначає необхідну суму капіталу для банківської установи, яка повинна бути накопичена з використанням як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів. Під час вибору стратегії збільшення капіталу рекомендується керуватися принципом підвищення цінності банківської установи. Підвищення прибутків та підвищення ринкової ціни її акцій сприятиме зростанню цінності банку.

Оцінка вартості залучення капіталу до банківської установи з різних джерел базується на основі ключових елементів власного капіталу, що формуються через внутрішні та зовнішні ресурси. Результати цієї оцінки слугують основою для розробки управлінських рішень щодо вибору альтернативних джерел формування капіталу банківської установи з метою його збільшення.

Необхідно прагнути до максимізації обсягів залучення власних фінансових ресурсів банківської установи завдяки внутрішнім джерелам. Перш ніж звертатися до зовнішніх джерел формування капіталу банківської установи, важливо вичерпати всі можливості його формування через внутрішні джерела.

Важливо також відзначити, що задоволення потреби в власних фінансових ресурсах банку за рахунок зовнішніх джерел передбачає привертання додаткового акціонерного капіталу, тобто додаткової емісії акцій банку. Котирування акцій банку на біржових і позабіржових ринках сприяє підвищенню іміджу банківської установи та служить додатковою рекламою, що сприяє розширенню клієнтської бази та, відповідно, підвищує ефективність роботи.

Статутний фонд банку може бути збільшений шляхом додаткової емісії акцій або за рахунок підвищення номінальної вартості акцій банку.

Також важливим є оптимізування структури власного капіталу банківської установи. Цей процес базується на критеріях, таких як збереження контролю над управлінням банківською установою засновниками та забезпечення мінімальної сукупної вартості залученого капіталу банку.

Також, необхідною складовою функціональної частини механізму є моніторинг, що включає в себе спостереження за станом, обсягом та достатністю власного капіталу для формування інформаційної бази про його поведінку та прийняття на основі цього обґрунтованих управлінських рішень на практиці. Через моніторинг забезпечується оперативний контроль за поточним станом формування власного капіталу банку, окремих його елементів та впливу на цей процес зовнішніх факторів. Ключові характеристики моніторингу включають: обмеженість періоду здійснення, процесний характер, оперативне спрямування, періодичність виконання, інформаційну та цільову спрямованість.

Передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень з управління власним капіталом банку є розробка та впровадження власної системи моніторингу всередині кожного окремого банку.

Незважаючи на те, що складові елементи механізму управління формуванням власного капіталу банку подані в загальному вигляді, сам механізм є унікальним для кожної банківської установи і вимагає уважного врахування різних чинників та особливостей, включаючи визначення цілей та реалізацію програми, адаптованої до наявних ресурсів банку.

Висновки

На сучасному етапі розвитку економіки України спостерігається тенденція до нарощення фінансової нестабільності, яка сколихнула не тільки нашу країну, але й світову економіку, що викликано повномасштабною війною росії проти України. В сучасних умовах обмеженості та дефіциту фінансових ресурсів особливо важливими стають аспекти формування власної ресурсної бази банків та оптимізації її структури. Тому, особливої актуальності набувають питання, пов'язані із забезпеченням ефективного управління власним капіталом банків у періоди невизначеності на фінансовому ринку.

Виходячи з аналізу визначень щодо сутності дефініції «власний капітал» банку, пропонуємо дати наступне визначення, яке найточніше буде відображати сутність даного поняття: власний капітал банківської установи – це складова фінансових ресурсів банку, що є сукупністю грошових коштів власників банку, а також коштів, які утворені внаслідок його ефективної діяльності, і забезпечують належну фінансову стабільність та економічну самостійність та використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою отримання прибутку.

Для кращого розумінню сутності власного капіталу банківської установи в роботі систематизована класифікація власного капіталу за різними ознаками. Наведена в роботі систематизація власного капіталу банківської установи допомагає краще зрозуміти його сутність, а також вибрати основні інструменти для управління ним.

Крім основних функцій власного капіталу в економічній літературі досліджується ще ряд функцій, які також відображають сутність даного поняття і показують на скільки дана дефініція є різнофункціональною та складною. В роботі систематизовано основні функції власного капіталу банківської установи за різними критеріями.

Банківський капітал відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного та

стійкого розвитку вітчизняного банківського сектору економіки. Залежно від рівня достатності власного капіталу визначається спроможність банківських установ покривати ризики, пов'язані з проведенням банківських операцій, а також їхню капітальну стійкість.

Управління власним капіталом банківської установи доцільно розглядати як процес формування та використання капіталу банку, від якого залежить забезпечення стабільного фінансового розвитку як окремо взятого банку так і загалом банківської системи. Забезпечення адекватного рівня капіталу стає визначальним фактором для фінансової стійкості та успішності банківської установи в умовах зростаючої конкуренції та мінливості фінансового середовища. Збалансоване управління капіталом банку стає ключем до забезпечення необхідного рівня його ліквідності, оптимізації ризиків, та здатності витримувати турбулентні зміни на фінансовому ринку. Таким чином, ефективне управління власним капіталом банку вимагає комплексного та системного підходу.

Вітчизняний банківський сектор у 2020–2022 роках зазнав значних негативних змін, однак в цілому, війна не вплинула негативно на його стан. Навіть навпаки, банківська ліквідність активно збільшувалась за рахунок емісійного фінансування дефіциту державного бюджету та отримання міжнародної допомоги.

Протягом аналізованого періоду загальна сума власного капіталу змінювалась неоднозначно, у 2021 році порівняно з 2020 роком вона зросла на 21,99%, у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки знизилася на 15,53%. Найбільшу частку власного капіталу вітчизняних банків займає статутний капітал. Друге місце в структурі власного капіталу займають резерви та інші фонди банку і їх частка з кожним роком збільшується, так у 2020 році вона дорівнювала 12,4%, у 2021 році – 13,05%, у 2022 році – 19,74%. Питома вага резервів зросла у зв'язку з тим, що під час війни банківські установи збільшили суму резервів під ризикові активні операції.

Незважаючи на повномасштабне воєнне вторгнення росії на територію

нашої країни, більшість вітчизняних банківських установ залишаються добре капіталізованими, навіть йде мова проте, що більшість банків збільшили свій капітал вже з початку 2023 року. В першу чергу це пов'язано з декількома чинниками. По-перше, до війни банківські установи мали значні резерви капіталу, і тому сьогодні вони мають значний запас капіталу, який можуть використовувати під час кризи, яку спричинили негативні наслідками війни. По-друге, незважаючи на всі проблеми на фінансовому ринку, банки залишаються прибутковими протягом усього періоду воєнного стану в країні. По-третє, структура активів банківських установ також змінилась, зокрема кредитний портфель, який вимагає покриття капіталом, скоротився, в той же час частка безризикових інструментів зросла. Також необхідно зазначити, що вітчизняні банки протягом 2020-2022 років повністю виконували всі нормативи, щодо достатності власного капіталу які встановив НБУ.

Підводячи підсумок можна зробити висновок, що незважаючи на повномасштабне воєнне вторгнення росії на територію нашої країни, більшість вітчизняних банківських установ залишаються добре капіталізованими. Тобто, попри війну і зростання кредитних ризиків, дефіцит капіталу вітчизняних банківських установ не є загрозливим, оскільки спостерігається зростання рівня платоспроможності банківської системи в умовах воєнного стану.

ПАТ «КБ «АКОРДБАНК», був зареєстрований у 2008 році. Даний банк є універсальною установою зі стратегічним напрямом діяльності на роздрібний сегмент, активно пропонуючи послуги корпоративного сектору та малому і середньому бізнесу. У 2022 році мережа відділень ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» склала 148 відокремлених відділень у всіх регіонах України, крім тимчасово окупованих. Не дивлячись на воєнний стан в країні мережа відділень даного банку зросла на 38%.

Проаналізувавши фінансово-господарський стан ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» за 2020-2022 роки, можна зробити висновок, що його фінансовий стан є доволі стабільним, не дивлячись на невизначеність та

нестабільність фінансового ринку під впливом негативних наслідків війни. Протягом аналізованого періоду банк дотримувався в роботі всіх нормативів, встановлених Національним банком України. Однак, тільки виключенням стало перевищення нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента у лютому та березні 2022 року. Також впродовж аналізованого періоду ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» підтримував хороший запас ліквідності, про що свідчать високі значення його нормативів NSFR, LCR_{вв} та LCR_{ів}, які істотно перевищували мінімально необхідний рівень. Протягом 2020-2022 років активи ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» характеризувались хорошою якістю, на що вказує висока (85,75%) частка високоякісних ліквідних інструментів, які характеризуються низьким рівнем кредитного ризику. В аналізованому періоді банк показав високі темпи приросту та вагомі обсяги чистого комісійного доходу та прибутку від операцій з іноземною валютою. Хоча в 2022 році банк отримав збиток у розмірі 5667 тис. грн (у 2020-2021 роках спостерігався прибуток), однак вже за підсумками одинадцяти місяців 2023 року прибуток склав 184733 тис. грн, що говорить про те, що банк покращив свою фінансову стійкість і це є досить вагомим позитивним результатом, враховуючи складні макроекономічні умови діяльності, викликані нападом росії та запровадженням в Україні воєнного стану.

ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» здійснює управління власним капіталом з основною метою отримання впевненості у здатності функціонувати як організація, що здійснює свою діяльність на безперервній основі, максимізуючи при цьому суму прибутку акціонерів шляхом оптимізації співвідношення між запозиченими коштами та власним капіталом банку.

Із результатів проведеного аналізу власного капіталу ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» протягом 2020-2022 років, можна зробити висновок:

– його власний капітал у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 22,04%, що відбулося переважно за рахунок зростання суми нерозподіленого прибутку. У 2022 році власний капітал банківської установи знизився порівняно з 2021 роком на 1,63%. Дане зниження капіталу банку

відбулося за рахунок суми непокритого збитку, а також за рахунок зростання суми резервів переоцінки на 860,81%. Також необхідно зазначити, що в 2022 році дуже різко зросла сума резервних та інших фондів банку, це насамперед пов'язано зі зростанням кредитного ризику.

- протягом аналізованого періоду змін у статутному капіталі банківської установи не відбулось;

- у структурі власного капіталу протягом аналізованого періоду найбільшу частку займав статутний капітал;

- одним з основних факторів, що негативно впливав на діяльність банку протягом 2022 року, зокрема і на розмір власного капіталу, є наявність непрацюючих кредитів, обсяг яких постійно зростає. Це призвело до формування значних обсягів резервів, до зниження ефективності банківської діяльності та достатності власного даного банку;

- протягом аналізованого періоду банк не порушив жодного нормативу достатності (адекватності) власного капіталу, встановлені НБУ, не зазнавав дефіциту грошових коштів, безперервно виконував платіжні інструкції клієнтів, своєчасно розраховувався за своїми зобов'язаннями.

Проаналізувавши особливості управління капіталом ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» можна зробити висновок, що не дивлячись на те, що банк виконує всі нормативи адекватності капіталу які вимагає НБУ, однак показник коефіцієнта капіталізації показує, що банку не вистачає власних ресурсів, це свідчить про наявність у банку реальної потреби збільшення власного капіталу та в довгостроковій перспективі може стати підставою для погіршення фінансової стабільності банку. Тому ми пропонуємо для даного банку удосконалити механізм управління формуванням власного капіталу банку.

Незважаючи на те, що складові елементи механізму управління формуванням власного капіталу банку подані в загальному вигляді, сам механізм є унікальним для кожної банківської установи і вимагає уважного врахування різних чинників та особливостей, включаючи визначення цілей та реалізацію програми, адаптованої до наявних ресурсів банку.

Список використаної літератури

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України, прийнятий Верховною Радою України 07.12.2000 р. № 2121-III. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>
3. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 року № 368. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
4. Блащук-Дев'яткіна Н.З. Управління власною ресурсною базою АТ АКБ «Львів» / Н.З. Блащук-Дев'яткіна, В.В. Беднарчук // Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – 2022. – №34. – С. 6-12.
5. Васильченко З. М. Особливості капіталізації комерційних банків України в сучасних умовах / З.М. Васильченко, Е.В. Демчишина // Науково-практичний збірник. – 2017. – №5. – С. 8-11.
6. Вовчак О. Д. Урахування ризику концентрації у рамках концепції внутрішньої процедури оцінки достатності капіталу банку: методологічний і прикладні аспекти. / О. Д. Вовчак, І.Б. Дмитренко // Вісник Університету банківської справи. – 2020. – № 2 (38). – С. 11-20.
7. Галапуп Л.О. Теоретико-методологічні засади управління ризиками банківського капіталу / Л.О. Галапуп // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – №16. – Ч.1. – С.47-51.
8. Гладких Д.М. Ключові проблеми капіталізації банківської системи України та напрями її зростання. / Д.М. Гладких // Бізнес Інформ. – 2021. – №5. С. 327–333. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.business->

inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_5_0_327_333

9. Глущенко Я. Фактори консолідації капіталу в банківському секторі в умовах індустрії 4.0 та COVID-19. / Я. Глущенко, О Корогодова., Т. Моїсеєнко, О. Сосновська, Н. Черненко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2021. – № 3. – С. 4–14.

10. Данилишин Б. Підсумки 2022 року та завдання на 2023 рік / Б. Данилишин // Економічна правда. – 2022. – 28 грудня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/28/695523/>

11. Діагностика стабільності банківського сектору 2023: підсумки першого півріччя. // Економічна правда. – 2023. – 30 серпня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/08/30/703699/>

12. Діденко І. В. Аналітична оцінка індикаторів капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності в Україні. / І. В. Діденко, А. Ю. Єфіменко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2021. – № 2. – С. 118-125.

13. Дроботя Я. А. Управління капіталом комерційного банку / Я. А. Дроботя, М. Ю. Телятник // Економіка та суспільство. – 2021. – №31. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/67796-649-1-10-20211020-1.pdf>

14. Дульська В. І. Власний банківський капітал, його функції та складові. / В.І. Дульська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – №. 3 (53). Ч. 3. – С. 127-130.

15. Зінченко О. В. Економічна сутність та класифікація власного капіталу: обліковий аспект / О.В. Зінченко, Г.О. Армаш // Інфраструктура ринку. – 2017. – №5. – С. 200-205.

16. Звіт про фінансову стабільність, червень 2023 року. Національний банк України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2023-roku>

17. Коваленко В. В. Достатність капіталу банків: сучасні виміри та подальші розвідки / В. В. Коваленко // Вісник соціально-економічних

досліджень. – 2022. – № 1-2 (80-81). – С. 77-94.

18. Ковда Н. І. Капіталізація банків як чинник зростання економіки України / Н.І. Ковда, С.М. Татяніна // Гроші, фінанси і кредит. – 2018. – №22. – С. 203-207.

19. Король М. М. Сучасний стан показників української банківської системи / М. М. Король, В. О. Співак, І. В. Куліковська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2023. – №47. – С. 41-47.

20. Коваль О. А. Управління власним капіталом банку / О.А. Коваль, І.Р. Прищенко // Ефективна економіка. – 2020. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8367>

21. Криклій О. А., Достатність капіталу банку: фактори впливу та зовнішній механізм забезпечення. / О.А. Криклій, А. К. Лор // Ефективна економіка. – 2020. – № 12. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8398>

22. Криховецька З.М. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків [Електронний ресурс] / З.М. Криховицька, І.В. Кохан // Економіка та суспільство. – 2022. – №39. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/1344-Текстстатті-1296-1-10-20220614-4.pdf>

23. Куліш Г. П. Механізм формування капіталу банку в сучасних умовах. / Г. П. Куліш, Ю. В. Кірсенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 672-676.

24. Ларіонова К. Л. Механізм формування власного капіталу банку / К. Л. Ларіонова, С.В. Безвух // Вісник Хмельницького національного університету. – 2017. – № 6 (Т. 2). – С. 152-159.

25. Ларіонова К. Л. Достатність власного капіталу банків України в 2015–2017 роках: стан, проблеми та шляхи вирішення / К. Л. Ларіонова, С.В. Безвух // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 22. – С. 811-818.

26. Лисенок, О. В. Удосконалення сутності та класифікації власного капіталу банку. / О. В. Лисенок // Формування ринкових відносин в Україні. –

2020. – Вип. 1 (224). – С. 24–30.

27. Мулик Т.О. Оцінка достатності капіталу вітчизняних банків як запорука їх надійності / Т.О. Мулик, Я.І. Мулик // Ефективна економіка. – 2021. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2021/75.pdf

28. Островська Н. С. Капіталізація банківської системи: сучасний стан та перспективи у трансформаційних умовах розвитку економіки України. / Н. С. Островська, О. Ю. Швець // Причорноморські економічні студії. – 2017. – № 21. – С. 145-150.

29. Осадчий Є. С. Напрями капіталізації банківських установ за участі держави / Є. С. Осадчий // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – №16 (Ч.2). – С. 41-45.

30. Онищенко Ю.І. Чинники формування власного капіталу банків України / Ю.І. Онищенко, Т.С. Гребенщікова // Економіка і суспільство. – 2016. – №2. – С. 525-530.

31. Основні показники діяльності банків України за 2020 рік.. Наглядова статистика. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2021>

32. Основні показники діяльності банків України за 2021 рік. Наглядова статистика. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2022>

33. Основні показники діяльності банків України за 2022 рік. Наглядова статистика. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2023>

34. Островська Н.С. Капіталізація банківської системи: сучасний стан та перспективи у трансформаційних умовах розвитку економіки України./ Н.С. Островська, О.Ю. Швець // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 21. – С. 145-150.

35. Оновлено довгостроковий кредитний рейтинг ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК». Expert-rating. 30.05.2023. [Електронний ресурс]. Режим

доступу: https://accordbank.com.ua/docs/accounting/rating/AccordBank_1q_2023.pdf

36. Пасиви банків України (2008-2023). Мінфін. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/passive/>

37. Радова Н. В. Достатність капіталу у забезпеченні фінансової стабільності діяльності банків України / Н. В. Радова // Науковий вісник. – 2021. – №11-12. – С. 56-67.

38. Серета Т. Управління фінансовими ресурсами банку / Т. Серета, К. Ларіонова // Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р. – 2023. – С. 54-57.

39. Солошенко В. В. Економічна сутність банківського капіталу. / В. В. Солошенко, В. Є. Волохата // Молодий вчений. – 2017. – №1. – С. 701–704.

40. Національний банк посилює вимоги до капіталу банків з 01 січня 2022 року. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-posilyuye-vimogi-do-kapitalu-bankiv-z-01-sichnya-2022-roku>

41. Науменкова С. В. Макроекономічні аспекти оцінювання достатності капіталу банків України / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко, С. В. Міщенко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2017. – №2. – С. 4-16.

42. Нормативи капіталу та їх складові (у розрізі банків). Наглядова статистика. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

43. Фінансова звітність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» на 31 грудня 2021 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://accordbank.com.ua/docs/accounting/annual/2020/richnyi_zvit_2020.pdf

44. Фінансова звітність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» на 31 грудня 2022 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://accordbank.com.ua/docs/accounting/annual/2021/richnyi_zvit_2021.pdf

45. Фінансова звітність ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» на 31 грудня 2023 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://accordbank.com.ua/docs/accounting/annual/2022/richnyi_zvit_2022.pdf

46. Чорна О. Є. Капіталізація банківської системи як механізм підвищення темпів економічного зростання країни/ О. Є. Чорна, А. В. Атаманцева // Європейський вектор економічного розвитку. – 2018. - №1(8). – С. 235-242.